

AMNESTY
INTERNATIONAL

İNSAN HAKLARI DOSTU OKULLAR

EL KİTABI

Uluslararası Af Örgütü, insan haklarından herkesin yararlandığı bir dünya için kampanya yürüten 7 milyondan fazla insanın oluşturduğu küresel bir harekettir.

Vizyonumuz, her insanın İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve diğer uluslararası insan hakları standartlarında yer alan tüm haklardan yararlanmasıdır.

Herhangi bir hükümetten, siyasi ideolojiden, ekonomik çıkardan veya dinden bağımsız ve esas olarak üyelerimiz ve kamu bağışları tarafından finanse ediyoruz.

© Uluslararası Af Örgütü 2017

Aksi belirtilmedikçe, bu belgedeki içerik Creative Commons (atıf, ticari olmayan, türev yok, uluslararası 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Daha fazla bilgi için lütfen web sitemizdeki izinler sayfasını ziyaret edin: www.amnesty.org

Materyalin Uluslararası Af Örgütü dışında bir telif hakkı sahibine atfedildiği durumlarda, bu materyal Creative Commons lisansına tabi değildir.

İlk olarak 2017 yılında Amnesty International Ltd tarafından yayımlanmıştır
Peter Benenson House, 1 Easton Street Londra WC1X 0DW, Birleşik Krallık

Dizin: POL 32/6609/2017

Orijinal dil: İngilizce

amnesty.org

İÇİNDEKİLER

Bu El Kitabı Nasıl Kullanılır?	1
Sözlük	2
1 GİRİŞ	3
1.1 SIKÇA SORULAN SORULAR	4
2 TÜM OKUL YAKLAŞIMI	5
2.1 OKUL HAYATININ DÖRT ALANI	5
2.2 İHDO'NUN ON GLOBAL İLKESİ	5
2.3 TÜM OKUL TOPLULUĞUNUN KATILIMINI SAĞLAMAK	7
2.4 İHDO'DA EĞİTİM	8
3 BAŞLANGIÇ	9
3.1 ORTAK BİR VİZYON GELİŞTİRMEK	11
3.2 ŞAMPİYONLARINIZI ÖRGÜTLEMEK: İNSAN HAKLARI KULÜPLERİ	12
3.3 BAĞLILIK TAAHHÜDÜ	13
3.4 EYLEM PLANLAMA	14
3.5 ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ İLE BAĞLANTI KURMA	15
3.6 ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMİ	16
3.7 OKULLARIN NE ÖLÇÜDE İNSAN HAKLARI DOSTU OLDUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	17
3.8 ZAMAN BULMAK	18
4 İVME KAZANMAK	19
4.1 DEĞİŞİMİN ÖLÇÜLMESİ	19
4.2 İLERLEMİYİ KUTLAMAK	20
4.3 YAPARAK ÖĞRENME	20
4.3.1 HAKLAR İÇİN YAZ	21
4.4 İŞBİRLİĞİ YOLUYLA ÖĞRENME	23
4.5 GLOBAL STANDARTLARLA EL ELE VERMEK	24
4.5.1 BAŞARININ ÖNEMLİ AŞAMALARI	24
4.5.2 GLOBAL STANDARTLARI OKUL HAYATHAYATININ DÖRT ALANINA UYGULAMAK	25
4.6 STANDARTLARA BAŞLAMA: AKTİVİTELER	27
4.7 BAŞARININ KALDIRAÇLARI	27
5 ARAÇLAR VE ŞABLONLAR	28
5.1 İNSAN HAKLARI İLE İLGİLİ GÜNLERE İLİŞKİN TAKVİM	28
5.2 OKULLARDA İNSAN HAKLARI TERMOMETRESİ	29
5.3 EYLEM PLANLAMA ŞABLONU	31
5.4 ÖĞRETMENLER İÇİN BEYİN FIRTINASI SAYFASI	32
5.5 AKTİVİTE ŞABLONU	33
5.6 GLOBAL STANDARTLAR ŞABLONU 1	34
5.7 GLOBAL STANDARTLAR ŞABLONU 2	35
5.8 SWOT ANALİZ ŞABLONU	36
Ek	37

BU EL KİTABI NASIL KULLANILIR?

BKZ.

OKULUMDA İHDO YAKLAŞIMINI **UYGULAMAK** İSTİYORUM

Bölüm 3 Sayfa 9
Başlarken gidilecek
birçok farklı yol

OKULUMU İNSAN HAKLARI DOSTU YAPMAK
İÇİN BİR **PLAN YAPMAK** İSTİYORUM

Bölüm 3.4 Sayfa 14
Eylem planlamasına
ilişkin ipuçları

İHDO'DA **ÖĞRETMENLİK YAPMANIN**
NE ANLAMA GELDİĞİNİ DÜŞÜNMEK
İSTİYORUM

Bölüm 2.4 Sayfa 8
Bir İHDO'da öğretmenlik hakkında
daha fazla bilgi edinmek

OKULUMUN DÜNYADAKİ DİĞER ÖĞRETİM
KURUMLARI ARASINDA NASIL BİR YERE
SAHİP OLDUĞUNU **ANLAMAK** İSTİYORUM

Bölüm 4.4 Sayfa 25
Diğer okullarla bağlantı
kurma yolları ve

Bölüm 4.5 Sayfa 26
İHDO için global standartlar

OKULUMUN GELİŞİMİNİ NASIL
İZLEYEBİLECEĞİMİ
ÖĞRENMEK İSTİYORUM

Bölüm 4.1 Sayfa 19
Değişimin ölçülmesi

OKULUMU DAHA İNSAN HAKLARI DOSTU HALE
GETİRMEK İÇİN KULLANABİLECEĞİM
FAALİYETLERİ ÖĞRENMEK İSTİYORUM

Bölüm 4.6 Sayfa 29
Denenecek aktiviteler

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ'NÜN OKULUMU İNSAN
HAKLARI DOSTU OLMASI İÇİN NASIL
DESTEKLEYEBİLECEĞİNİ ÖĞRENMEK İSTİYORUM

Bölüm 3.5 Sayfa 15
Uluslararası Af Örgütü ile kurulacak
ortaklıklar hakkında bilgi ve

Bölüm 4.3 Sayfa 20
Okulların yaparak öğrenmelerine
yardımcı olabilecek Uluslararası Af
Örgütü kampanya örnekleri

SÖZLÜK

MEDENİ VE SİYASİ HAKLAR

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde (İHEB) belirtilen iki grup haktan biridir ve kanun önünde eşitlik hakkı ile ifade, hareket ve örgütlenme özgürlüğü haklarını içerir.

SÖZLEŞME/ANTLAŞMA/ANLAŞMA

Sözleşme ve antlaşmalar anlaşma niteliğindeki belgelerdir. Bu belgeler, devletler arasında yapılan yazılı anlaşmalardır ve uluslararası hukuka tabidirler ve anlaşmayı onaylayan ve anlaşma yürürlüğe girdikten sonra devletler için yasal olarak bağlayıcıdır.

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

Çocuk haklarını özel olarak ele alan ve 18 yaşın altındaki kişilerin (çocuğa uygulanan yasaya göre daha erken reşit olunmadığı sürece) özel bakım ve korumaya ihtiyacı olduğunu kabul eden, yasal olarak bağlayıcı ilk uluslararası belgedir.

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR

İHEB'de belirtilen ve çalışma, sağlık, eğitim, barınma, gıda, su ve sanitasyon haklarını içeren iki grup insan hakkından biridir.

İNSAN HAKLARI

İnsan hakları, bireyleri ve grupları temel özgürlüklere ve insan onuruna müdahale eden eylem ve ihmallere karşı koruyan temel bir haklar bütünüdür.

İNSAN HAKKLARI TEMELLİ YAKLAŞIM

Uluslararası, bölgesel ve yerel insan hakları standartlarına dayanan ve operasyonel olarak insan haklarını teşvik etmeye ve korumaya yönelik insani kalkınma için kavramsal bir çerçevedir.

İNSAN HAKLARI BELGELERİ

İnsan hakları ve temel özgürlüklerin geliştirilmesi ve korunması için devletler arasında veya bölgesel ya da uluslararası organlar tarafından yapılan anlaşmalardır.

İNSAN HAKLARI STANDARTLARI

İnsan hakları standartları, uluslararası, bölgesel ve yerel insan hakları belgelerinde tanımlandığı şekliyle dünya genelindeki hükümetlerin davranış kurallarını oluşturmaktadır.

BÖLGESEL İNSAN HAKLARI MEKANİZMALARI

Dünyanın belirli bir bölgesindeki, genellikle belirli insan hakları belgelerini ve denetim organlarını içeren insan hakları koruma rejimleridir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)

Uluslararası barış ve güvenliği korumayı, dostane ilişkiler geliştirmeyi ve sosyal ilerlemeyi, daha iyi yaşam standartlarını ve insan haklarını teşvik etmeyi taahhüt eden küresel bir hükümetler arası örgüttür. İnsan hakları eğitimi alanında faaliyet gösteren başlıca BM kuruluşları Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonudur (UNICEF).

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ BİLDİRGESİ

19 Aralık 2011 tarihinde kabul edilen Bildirge, tüm eğitim sektörlerinde insan hakları eğitimi konusunda sistematik ve kapsamlı programlara yönelik üye devletler arasında daha güçlü bir taahhüdü desteklemektedir.

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ (İHEB)

İHEB, İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan zulümlerin ardından tüm bireylerin onurunu ve özgürlüğünü korumaya yönelik uluslararası çabaların tanınması amacıyla insan haklarının temel ilkelerini ortaya koymaktadır.

DÜNYA İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ PROGRAMI

Birleşmiş Milletler Dünya Programı 2005 yılından bu yana tüm eğitim sektörlerinde insan hakları eğitimi programlarının uygulanmasını geliştirmeye çalışmaktadır.

1 GİRİŞ

İHDO YAKLAŞIMINI TANIMAK

İNSAN HAKLARI DOSTU OKULLAR (İHDO) EL KİTABI NEDİR?

İHDO El Kitabı, Uluslararası Af Örgütü'nün İHDO yaklaşımını uygulamak isteyen veya uygulamayı planlayan okullar için hazırlanmış olduğu bir rehberdir. Rehber, okullarında İHDO'nun tanıtılması ve uygulanmasında öncü rol oynayan öğretmenler, yöneticiler veya diğer bireylere yöneliktir.

İHDO, eğitim ve okul hayatına insan hakları temelli bir yaklaşım üzerine inşa edilmiştir ve bu El Kitabı, okul hayatının tüm alanlarında insan hakları eğitiminin nasıl uygulanabileceği konusunda rehberlik sağlamaktadır. Daha fazla bilgi almak ya da insan haklarının farklı yönleri hakkında bilgi edinmek isterseniz www.amnesty.org adresini ziyaret edebilir ya da <https://academy.amnesty.org/> adresinden Af Örgütü'nün çevrimiçi kurslarından birine katılabilirsiniz.

İHDO NEDİR?

Bir İHDO, okul hayatının her alanında ve ötesinde insan hakları değerlerini uygulayan ve teşvik eden bir topluluktur.

İHDO aşağıdaki konularda eğitim vermektedir:

- Okul toplumunun insan haklarının ne olduğunu ve neden önemli olduğunu anlaması için insan hakları **HAKKINDA**
- Okulun insan hakları uygulamalarında bir mükemmellik modeli haline gelmesi için insan hakları **ARACILIĞIYLA**
- Okul toplumunun tüm üyelerinin kendi haklarını tanımaları ve başkalarının haklarını korumayı öğrenmeleri adına insan hakları **İÇİN**

İHDO, insan haklarını günlük yaşamda hayata geçirerek öğrencilerin, öğretmenlerin ve daha geniş bir topluluğun bu hakların pratikte ne anlama geldiğini derinlemesine anlamalarına yardımcı olur.

İNSAN HAKLARI NEDİR?

İnsan hakları her birimize ait olan temel özgürlükler ve güvencelerdir. Yaş, milliyet, cinsiyet, ırk, inanç ve kişisel yönelimlerden bağımsız olarak onur, eşitlik ve karşılıklı saygı ilkelerine dayanırlar.

Haklarınız adil muamele görmek, başkalarına adil davranmak ve kendi hayatınızla ilgili seçimler yapabilme becerisine sahip olmakla ilgilidir. İnsan hakları:

- **Evrenseldir** – Onlar hepimize aittir - dünyadaki herkese
- **Vazgeçilemezdir** – Onlar bizden alınamaz ve devredilemez
- **Bölünemez ve birbirine bağlı** – Hepsı eşit öneme sahiptir ve birbirleriyle ilişkilidir

Dünya Savaşı sırasında yaşanan zulümlerden bu yana, İHEB ile başlayan uluslararası insan hakları belgeleri, dünyanın dört bir yanındaki yaşamları iyileştirmek için tasarlanan ulusal, bölgesel ve uluslararası mevzuat için sağlam bir çerçeve sağlamıştır.

OKULDA İNSAN HAKLARI

İnsan hakları eğitimi, insanları kendi haklarını tanımaları ve kullanmaları ve yeteneklerini sonuna kadar geliştirmeleri için güçlendirir. İnsan haklarının hayata geçirilmesi, bireylerin başkalarının haklarına saygı duymasını ve bu hakları korumasını da gerektirir. İnsan hakları eğitimi, bireyleri ve toplulukları bunu yapmak için ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilerle donatır.

Okulların toplumsal ve sivil sorumluluk duygumuzu şekillendirmede son derece güçlü olduğunu kabul eden Uluslararası Af Örgütü, insan hakları eğitimi okullara entegre etmek için çalışmaktadır. İHDO yaklaşımı, dünya genelinde ilk ve orta dereceli okullarda insan hakları eğitiminin entegrasyonunu vurgulayan İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı kapsamında geliştirilmiştir. Bütüncül bir yaklaşımı savunan program, hükümetleri sadece insan haklarını öğretmeye değil, aynı zamanda okulların insan hakları değerleri ve ilkeleriyle tutarlı bir şekilde yönetilmesini sağlamaya teşvik etmiştir.

Bu şekilde, İHDO öğrencilere hepimize ait olan temel özgürlükleri ve korumaları savunan bir topluluğun parçası olma deneyimini yaşatır. Bir insan hakları kültürü yaratarak; öğrenciler, öğretmenler ve okul topluluğunun diğer üyeleri toplumdaki sorumluluklarına ilişkin güçlü bir pratik anlayış geliştirir.

BENİN:

OKUL POLİTİKALARINI GÖRÜNÜR KILMAK

Okul politikalarının okulda sergilenmesi, Cotonou'daki Collège d'Enseignement Général de Yagbé için bir İHDO olma yolunda atılan ilk adımdı. Bu politikalar daha görünür hale geldikçe, okul topluluğu hakları ve sorumlulukları konusunda daha fazla bilgi sahibi oldu.

İHDO projesinden önce, öğrenci ve öğretmenlere okulun politikaları sadece ulusal bayrağın göndere çekildiği ilk "renk töreninde" hatırlatılıyordu. Bu politikaların bilinmemesi okulda, örneğin öğrenciler ve personel arasında saygısızlığa yol açıyordu.

Politikalar sergilendikten sonra, tutum ve davranışlarda bir değişiklik fark edildi; gerçekten de politikalar, personel ve öğrencilerin haklarını savunmaları ve okul binalarındaki istismarı kınamaları için bir "araç" haline geldi. Örneğin, öğrenciler bedensel cezanın haklarının ihlali olduğu konusunda bilinçlendirilmiş ve okul politikalarını kullanarak personele bunu hatırlatmışlardır.

İnsan hakları ve okulun politikaları hakkındaki şüphe ve endişeleri gidermek için, renk töreni sırasında herkes için bir soru-cevap oturumu düzenlendi.

Sonuç olarak, okul yönetimi, okul topluluğunun insan hakları ve birbirlerine karşı sorumlulukları konusunda daha fazla bilgi sahibi olması nedeniyle çatışmalarla başa çıkmak için daha az zaman ve daha az kaynak kullanıldığını tespit etti.

1.1 SIKÇA SORULAN SORULAR

S: İHDO yaklaşımı, UNICEF ve diğer kuruluşlar tarafından kullanılan Çocuk Dostu Okullar (ÇDO) ve Haklara Saygılı Okullar (HSO) gibi diğer yaklaşımlardan farklı mıdır?

C: Evet, ancak bu yaklaşımlar da birbiriyle ilişkili ve örtüşmektedir. İHDO gibi, ÇDO ve HSO da öğrencilerin haklarının okullarda ve daha geniş toplumda korunmasını sağlamak için Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası insan hakları belgelerini kullanır. ÇDO ve HSO çocuk ve öğretmen merkezlidir ve daha fazla çocuğun okula gitmesini sağlamak ve okulları daha çocuk dostu hale getirmek amacıyla çocukların dahil edilmesine ve eğitime odaklanır. İHDO daha bütüncüdür ve insan haklarını okul yaşamının tüm yönlerine dahil etmeyi amaçlar. Okul içinde ve dışında dört temel alanda insan haklarının etkili ve sürdürülebilir bir şekilde günlük olarak uygulanmasına odaklanan belirli bir uygulanabilir metodoloji kullanır.

S: İHDO öğrenci sorumluluklarını öğretiyorsa, bu, okul topluluğunun sorumlu üyeleri olarak hareket etmedikleri takdirde öğrencilerin insan haklarını ellerinden alabilecekleri anlamına mı gelir?

C: Hayır. İnsan hakları devredilemez, yani hiç kimse onları ellerinden alamaz. İHDO, okulda ve okul dışında insan haklarını korumak için TÜM insanların sorumluluklarına dair dersler verir.

S: Uluslararası Af Örgütü nedir?

C: Uluslararası Af Örgütü, insan haklarından herkesin yararlandığı bir dünya için kampanya yürüten 7 milyondan fazla insanın oluşturduğu küresel bir harekettir. Örgüt, dünyanın dört bir yanındaki üyeleri tarafından finanse edilmektedir ve herhangi bir siyasi ideoloji, ekonomik çıkar veya dinden bağımsızdır. Uluslararası Af Örgütü, uluslararası hukuka saygı duyulmasını, insan hakları trajedilerinin ve zaferlerinin anlatılmasını ve dünyanın dört bir yanındaki insanların eğitim ve öğretim yoluyla haklarını talep etmelerinin desteklenmesini sağlamak için çalışmaktadır. Daha fazla bilgi için www.amnesty.org adresini ziyaret edebilirsiniz.

S: Okulumuzda bir insan hakları kulübümüz var. Bu bizim insan hakları dostu olduğumuz anlamına mı geliyor?

C: Hayır, tek başına değil ama okulunuz bu yönde faydalı bir adım atmış oldu. İnsan hakları kulüpleri, okul topluluğunuzdaki insan hakları şampiyonlarını örgütlemenin ve insan hakları kampanyalarına ve diğer etkinliklere katılmalarını sağlayarak daha geniş bir topluluğu desteklemenin harika bir yolu olabilir. Ancak okulların insan hakları dostu olabilmeleri için insan haklarını okul hayatının dört alanında uygulamaya başlamaları gerekmektedir: Yönetişim, ilişkiler, müfredat Okulunuzun İHDO'ya yönelik küresel standartlara göre kaydettiği ilerlemenin grafiğini nasıl çıkaracağınız hakkında daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 4.5.2 (sayfa 27).

S: İHDO olmak istiyoruz ancak ülkemizde Uluslararası Af Örgütü ofisi yok. Bizim için herhangi bir destek mevcut mu?

C: Evet. Bölgenizdeki Uluslararası Af Örgütü Ofisi ile iletişime geçin veya HumanRightsFriendlySchools@amnesty.org adresine e-posta gönderin.

S: Okullar insan haklarını okul hayatına nasıl entegre ediyor?

C: Okulunuz, ulusal eğitim sisteminizi ve sosyal ve kültürel bağlamı dikkate alarak insan haklarını okul hayatına nasıl entegre edeceği konusunda tam yaratıcı kontrole sahiptir. Yaratıcılık ve yenilikçilik teşvik edilmektedir. Destek, rehberlik ve ilham verici faaliyet örnekleri her adımda mevcuttur. Nasıl başlayacağınıza dair bazı fikirler için bu El Kitabının 3. Bölümüne (sayfa 9) bakın.

Görsel: Statehouse Kızlar Okulundaki insan hakları tartışması
© Uluslararası Af Örgütü Kenya

2 TÜM OKUL YAKLAŞIMI

2.1 OKUL HAYATININ DÖRT ALANI

İHDO, okulları insan haklarının tüm süreçler içinde yer aldığı bir yere dönüştürmektedir. Okullarda kararların alınma şeklinden, ğretim ve müfredat dışı faaliyetlere ve öğrencilerin eğitim gördüğü ortama kadar, okul insan haklarına saygıyı geliştirir.

Bu yaklaşım kullanılarak, insan hakları ilkeleri okul hayathayatının dört temel alanında uygulanmaktadır. Bu alanlar birbirini dıılamaz, her okulun günlük faaliyetlerinde dört unsur da birbiriyle rtr. Ancak her bir alana ayrı ayrı bakmak, insan haklarını okul hayatının geniş yelpazesine nasıl entegre edeceğimizi anlamamıza yardımcı olur.

İnsan haklarını dört alanın hepsine birden entegre etmenin büyük bir zorluk teşkil edebileceğini unutmamak önemlidir. Bazı okullar, insan hakları dostu bir yaklaşım benimsemeye ilk etapta bir ya da iki alana odaklanarak baılayabildiklerini ve zaman içinde bu yaklaşımı diğer alanlara da yaymak için planlar yaptıklarını fark ederler. Diğer okullar ise konu bazında çalışmayı, okullarının karşı karşıya olduğu belirli insan hakları sorunlarını (zorbalık veya ayrımcılık gibi) tespit etmeyi ve her bir sorunu ele almak için okul hayathayatının dört alanında da eylem planları yapmayı tercih etmektedir. İnsan haklarının aşamalı olarak hayata geçirilmesi, nihayetinde bu dört alanda da bu haklara saygı gösterilmesini, korunmasını ve yerine getirilmesini hedeflemelidir.

Okulunuz tüm okul yaklaşımını nasıl uygulamayı seçerse seçsin, dört alanın insan haklarını günlük deneyimler ve eylemlerle nasıl ilikilendirebileceğini düşünmek faydalı olacaktır.

YÖNETİŞİM

Hem resmi hem de gayri resmi karar alma sistemleri dâhil olmak üzere okulun yönetilme ekli

İLİİLER

Okul topluluğu üyelerinin etkileşim kurma ekli

MÜFREDAT

İnsan haklarının öğretilme ve öğrenilme şekli

ÇEVRE

İnsanların eğitim gördüğü ortam

2.2 İHDO'NUN ON GLOBAL İL KESİ

İHDO için 10 küresel ilke, insan haklarını okul hayathayatına entegre etmeleri için dünyanın dört bir yanındaki okul topluluklarını desteklemek amacıyla geliştirilmiştir. İHDO projesinin temelini oluşturan bu ilkeler, aşağıdakiler de dahil olmak üzere uluslararası insan hakları standartları, normları ve belgelerine dayanmaktadır:

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB)
- Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın nlenmesi Sözleşmesi
- İkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme
- ocuk Hakları Sözleşmesi
- Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme

Bu uluslararası belgeler ve bunların ihtiyari protokolleri ortak bir amacı paylaşmaktadır: İnsan haklarını dünya çapında herkes için geliştirmek.

Bunların hepsi aynı zamanda eğitimi bir hak ve diğer hakların hayata geçirilmesi için kilit bir yöntem olarak ayrıntılarıyla ele almaktadır. 10 global ilke, okulların bu belgelerde yer alan değerleri ve hakları nasıl ele alabileceklerini ve bunları okul ortamına nasıl uygulayabileceklerini özetlemektedir.

Uluslararası insan hakları belgeleri gibi, 10 global ilke de bir bütün olarak uygulanmak üzere tasarlanmış bir dizi yönergeyi temsil etmektedir. Bu, okulların (hükümetler gibi) sadece en popüler veya uygun olanlara değil, tüm insan hakları ilkelerine saygı duymak, korumak ve teşvik etmekle sorumlu olduğu anlamına gelir. Tüm okul yaklaşımı, okulları 10 ilkenin tamamını uygulamaya koymaya zorlar.

ON GLOBAL İLKE İHDO... KAPSAYICILIK VE AYRIMCILIK YAPMAMA

- 1 Eşitlik, ayrımcılık yapmama, onur ve saygının okul hayatının tüm yönlerinin temelini oluşturduğu bir topluluktur
- 2 Tüm insan haklarına saygı duyulan, korunan ve teşvik edilen bir öğrenme ortamı sağlar
- 3 Okul hayatının her alanında kapsayıcılık ilkesini benimser

KATILIM

- 4 Okul topluluğunun tüm üyelerini, okul politikalarını ve uygulamalarını şekillendirmek de dâhil olmak üzere okul hayatına özgürce, aktif ve anlamlı bir şekilde katılmaya teşvik eder
- 5 Okul topluluğundaki herkesin okul hayatına tam olarak katılmak için ihtiyaç duydukları bilgi ve kaynaklara sahip olmasını sağlar

HESAP VERİLEBİLİRLİK

- 6 Karar alma, politikalar ve uygulamalar da dahil olmak üzere yapılan tüm planlamalarda, farklı süreçlerde adil, hesap verebilir ve şeffaftır
- 7 Emniyet ve güvenliği ortak bir öncelik ve sorumluluk haline getirerek okul topluluğunun tüm üyelerini korur

EĞİTİM VE ÖĞRETİM YOLUYLA

- 8 İnsan haklarını öğretimin ve müfredatın tüm yönlerine entegre eder
- 9 Ayrımcı gözlemlerle tüm öğrencileri eğitim yoluyla tam potansiyellerine ve yeteneklerine ulaşmaları için güçlendirmek üzere çalışır
- 10 Öğrencileri ve personeli küresel bir topluluğun aktif üyeleri olmaları, bilgiyi, anlayışı ve öğrenmeyi başkalarıyla paylaşmaları ve insan haklarına saygı duyulan, korunan ve desteklenen bir dünya yaratmak için harekete geçmeleri için güçlendirir

2.3 TÜM OKUL TOPLULUĞUNUN KATILIMINI SAĞLAMAK

İHDO, 10 küresel ilkeyi okul hayatının dört alanına uygularken, okul topluluğunun tüm üyelerini dahiliyetini sağlar ve onları yaşamlarını etkileyen tüm kararların alınma sürecine aktif olarak dâhil etmeye çalışır.

Okul topluluğunun tüm üyelerine karar alma sürecinde etkili bir ses sağlamak, tüm okul yaklaşımının merkezinde yer alır.

Okul topluluğunun üyeleri aşağıdakileri kapsamaktadır:

- **Öğrenciler** – Okula giden çocuklar
- **Öğretmenler** – Yardımcı öğretmenler, özel eğitim yardımcıları, koçlar ve diğer müfredat dışı kulüp liderleri de dahil olmak üzere her tür ve disiplinde öğrencinin eğitiminden sorumlu tüm personel. Yarı zamanlı, geçici veya gönüllü olarak çalışan öğretmenler de dâhil edilmelidir.
- **İdareciler** – Müdürler, müdür yardımcıları, dekanlar, okul ofis personeli
- **Eğitim dışı personel** – Bu, kafeterya çalışanlarını, okul servisi şoförlerini, yatakhane personelinin, temizlik ve bakım personelinin ve okulun günlük yaşamına dahil olan diğer çalışanları (gönüllüler dâhil) içerebilir

- **Okul yetkilileri** – Okul operasyonlarında yer alan bölge yetkilileri, müfettişler ve eğitim bakanlığı temsilcileri
- **Ebeveynler ve aileler** – Okulda yaşananlar sadece öğrencileri değil, onları seven ve onlarla ilgilenen ebeveynleri ve diğer aile üyelerini de etkiler. Aynı şekilde, ebeveynler ve aileler de öğrencilerin okul hayatını nasıl anladıklarını ve bu hayata nasıl katıldıklarını etkiler. Bu nedenle, ebeveynlerin ve ailelerin bilgilendirilmesi ve İHDO'ya dahil edilmesi önemlidir.
- **Daha geniş topluluk temsilcileri** – Okullar boşlukta var olmazlar. Belirli kültürler ve topluluklar bağlamında faaliyet gösterirler. Toplumu etkileyen insan hakları ihlallerini kabul etmeden insan hakları hakkında konuşmak yanlış bir resim çizer. İHDO, okul topluluğu üyelerini okul hayatına katılmaya davet eder ve insan haklarının gerçekleştirilmesine yönelik ilerlemeyi anlamalarına ve desteklemelerine yardımcı olur.

Bu sadece bir kılavuzdur. Kapsamlı bir belge değildir. Okulların kendine özgü topluluklarını oluşturan birçok farklı insan vardır. **Okul topluluğunuzun üyeleri kimlerdir?**

HİNDİSTAN:

ANAOKULUNDA TÜM OKUL YAKLAŞIMI

Anaokulu öğrencileriyle insan hakları gibi bir konu hakkında nasıl konuşulur? Kuzey Bangalore'daki Delhi Devlet Okulu'nun (DPS) anaokulu öğretmenleri, insan haklarını sınıflarının bir parçası haline getirmek için yaratıcılıklarına güvenerek bu zorluğun üstesinden geldiler.

Bu anaokulunda insan hakları eğitimi, toplum, eşitlik ve doğru yaşam biçimi gibi temel kavramların öğretilmesine entegre edildi. Öğretmenler, İnsan Hakları Evrensel Beyanname (İHEB) ve Hindistan Anayasası'nda yer alan insan haklarını çocukların kolayca anlayabileceği ilkelere dönüştürmektedir.

Örneğin, bireyin devletin müdahalesi olmaksızın kültür ve bilimden yararlanma ve bunları geliştirme hakkı bir insan hakkıdır. Bu haklar, Hint festivalleri, dilleri, yemekleri ve kıyafetleri gibi örnekler kullanılarak miras ve kültür bağlamına oturtulmuştur. Hindistan'da din, dil ve kökene bakılmaksızın topluluk üzerine güçlü bir vurgu vardır ve bu da İHEB ve Hindistan Anayasası'nın temel ilkelerinden biri olan eşitlik kavramının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu da onur, saygı, kapsayıcılık ve katılım gibi kavramların tanıtılmasına sağlamıştır. Öğretmenler, çocukların rol modelleri olarak ebeveynleri bu kavramları evde de kullanmaya ve hayata geçirmeye teşvik etmiştir. Ebeveynlerin davranışları ve ilkeleri bir çocuğun bilincinin temelini oluşturur ve çocukların evde ve okulda birincil rol modellerinin insan hakları ilkeleri ile uyumlu hareket ettiklerini görmeleri çok önemlidir.

DPS'deki öğretmenler tarafından ele alınan diğer önemli haklar ise şiddete karşı korunma ve mahremiyet haklarıdır.

Görsel: Delhi Devlet Okulu'ndaki kukla gösterisi
© Uluslararası Af Örgütü Hindistan

İHEB'in 3. Maddesi (yaşam, özgürlük ve kişi güvenliği hakları) doğrultusunda, çocuklara "iyi dokunuş" ve "kötü dokunuş"* hakkında bilgi verilir ve kendilerine dokunulmasını istemedikleri sürece kimsenin onlara dokunmaya hakkı olmadığı öğretilir. "Güvenli Vücut Kuralı" onlara hiç kimsenin özel bölgelerine veya mayolarının örttüğü kısımlara dokunmasının doğru OLMADIĞINI öğretir. Çocuklar kurallara uymayı nispeten kolay bulurlar ve bu nedenle "kötü dokunuş" kuralını akıllarında tuttuklarında uygunsuz dokunuşları daha çabuk fark edeceklerdir. Öğretmenler aynı zamanda ebeveynlerin de kavramı pekiştirmek için uygunsuz dokunma konusunda bir tartışma başlatmalarını tavsiye etmiştir. Öğretmenler "iyi dokunuş" ve "kötü dokunuş" kavramlarını çocukların ilgisini çeken bir kukla gösterisi aracılığıyla tanıtmıştır.

* Türkçe çeviriye not: Hindistan'da uygulanmakta olan bu yaklaşım birçok farklı bağlamda uygulanmakla birlikte dikkatle ele alınmalıdır. Çocukların bedensel söz hakları gibi daha geniş bir çerçevede temel alınarak; çocukların bedenlerinin her bölgesinin özel olduğu ve iyi-kötü ikiliğine girmeksizin istenmeyen herhangi bir dokunuşa çocukların hayır diyebilmeleri şeklinde öğretim yapılması daha uygun görünmektedir.

İRLANDA: YAŞA BAĞLI AYRIMCILIĞI SONA ERDİRMENİN YOLLARINI BULMAK

Dublin'deki Castleknock Community College'da okul topluluğu, kapsayıcılık ve çeşitliliği teşvik ederek üyelerinin ayrımcılık konusundaki farkındalığını artırmayı amaçlamıştır.

Başlangıçta, yaşa bağlı ayrımcılık konusunda farkındalık yaratmaya odaklandılar. Okul, bir emeklilik derneği (Blanchardstown Aktif Emeklilik Derneği) ile bağlarını güçlendirdi. Topluluğun yaşlı üyeleri, öğrencilerin onlara bilgisayar kullanmayı öğrettiği bir "Oturum Aç, Öğren" programına katılmaya davet edildi. Topluluğun yaşlı üyeleriyle doğrudan temas halinde olmak, öğrencilere farklı ayrımcılık biçimlerini, yaşlıların yaşayabileceği koşulları anlama ve durumu nasıl değiştirebilecekleri üzerine düşünme fırsatı sağladı.

Gençlerin ve yaşlıların bir araya getirilmesi, bakım evlerinde kalanların zaman zaman yaşadıkları yalnızlık hissinin azaltılmasına yardımcı olmuştur. Yaşlılar, bilgi teknolojilerinin nasıl kullanılacağını öğrenerek çevrelerinde meydana gelen değişiklikleri daha iyi anlayabilmişlerdir.

Görsel: İHDO etkinliği
© Amnesty International Benin

BENİN: İHDO PROJESİ HAKKINDA KAMUOYUNUN BİLGİLENDİRİLMESİ

Benin'deki üç İHDO, kamuoyunu bilgilendirmek ve İHDO'nun toplumdaki görünürlüğünü artırmak için bir radyo yayını başlattı.

Uluslararası Af Örgütü-Benin, öğrencileri, velileri, öğretmenleri ve okul müdürlerini davet eden bir radyo yayını düzenledi. Ayrıca tartışmaya da katıldı. Bu etkinlik, okul topluluğu üyelerinin İHDO projesi, projenin zorlukları ve başarıları ve projenin her okulda uygulanması hakkında görüş alışverişinde bulunmaları için bir platform sağladı.

2.4 İHDO'DA EĞİTİM

Öğretmenler okul topluluğunda merkezi bir rol oynar ve bu nedenle okullarını insan hakları dostu hale getirmede öğretmenlerin katılımı çok önemlidir.

İHDO'nun 10 global ilkesinin uygulanmasında öğretmenlerin rolü okullar arasında ve hatta tek bir okul içinde bile büyük farklılıklar gösterebilir. Genel olarak öğretmenler rollerini hem hakları hem de sorumlulukları açısından değerlendirebilirler:

- **Haklar** – Öğretmenler, kendi insan haklarını tanıyarak ve okul hayatının dört alanında da bu haklara saygı gösterilmesini, korunmasını ve desteklenmesini sağlamak için çalışarak bir okulu daha insan hakları dostu hale getirirler
- **Sorumluluklar** – Okullarını insan hakları dostu yapmak için öğretmenler, okul hayatının dört alanında da okul topluluklarındaki diğer kişilerin insan haklarına saygı gösterme, bu hakları koruma ve geliştirme sorumluluğunu üstlenmelidir

Bir İHDO'da öğretmen olarak kendi rolünüzü tasavvur etmeye başlamak için şu kısa beyin fırtınası egzersizini deneyin:

1. İHDO'nun 10 global ilkesini ve okul hayatının dört alanını inceleyin (bu El Kitabının 5-6. sayfaları);
2. İnsan haklarını halihazırda hangi yollarla uyguladığınızı düşünün;
3. Sınıfınızı ve okulunuzu daha insan hakları dostu hale getirmek için bu uygulamaları geliştirmeye yönelik hangi somut adımları atabileceğinizi kendinize sorun. Burada (sayfa 34) fikirlerinizi not etmeniz için bir beyin fırtınası sayfası verilmiştir.
4. Fikirlerinizi diğer öğretmenlerle paylaşmayı ya da bu alıştırmayı birlikte yapmayı tercih edebilirsiniz.

Sorumluluklarınızın yanı sıra kendi haklarınızı da göz önünde bulundurmayı unutmayın. Haklarınızı gözetmek, zaman kısıtlamalarınıza ve ruh sağlığı ihtiyaçlarınıza saygı duyulmasını sağlamayı içerir, bu nedenle okulunuzu daha insan hakları dostu hale getirmedeki rolünüzü düşünürken, neyin pratik ve gerçekçi olduğuna odaklanmak önemlidir. Bölüm 3.8, öğretmenlerin zaman kısıtlamalarına ve iş yüklerine saygı gösterecek şekilde insan haklarının okul hayatına nasıl dahil edileceği konusunda daha fazla rehberlik sağlamaktadır.

3 BAŞLANGIÇ

İHDO olmanın birçok yolu vardır. Her okulun kendine özgü güçlü yanları, üstesinden gelmesi gereken zorlukları ve dikkate alması gereken yerel bağlamı bulunmaktadır.

Uluslararası Af Örgütü'nün dünyanın dört bir yanındaki okullarda edindiği deneyimler, okulların insan haklarını kültürlerine entegre etmek için atabilecekleri bazı temel adımları göstermiştir. Bununla birlikte, her okulun kendi dönüşüm sürecini belirlemesi gerektiğini unutmayın. Harekete geçmek için “doğru” bir yol yoktur.

Bir okul insan haklarını entegre etmeye başlamak için hangi yolu seçerse seçsin, bu dönüşümün adım adım ilerleyen basit ve hızlı bir süreç olmadığını akılda tutmak önemlidir. Bir İHDO'ya dönüşmek uzun vadeli bir hedeftir ve okulun bunu zaman içinde sürdürebilmesi için sürekli çaba göstermesi gerekir.

FARKINDALIK YARATMAK

İHDO tüm okulu kapsayan bir yaklaşım benimser. Bu, okul topluluğunun her üyesinin bu dönüşümün ne hakkında olduğunu bilmesi gerektiği anlamına gelir. Okul topluluğunuzdaki öğrenciler, öğretmenler, idare, okul personeli (temizlik personeli ve kütüphaneciler gibi), ebeveynler ve aileler, yerel topluluklar gibi tüm farklı insanları düşünün - bu önemli süreç hakkında onları nasıl bilgilendirebilirsiniz? Yerel Uluslararası Af Örgütü ofisinizden bu görevde size yardımcı olacak materyalleri isteyin.

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMİ

İHDO, öğretmenlerin insan haklarını sınıfa ve müfredata nasıl entegre edecekleri konusunda dikkatlice düşünmelerini gerektirir. İnsan hakları ilkeleri ve uygulamaları konusunda eğitim şarttır. Öğretmenlerin kendi okullarına ve yerel bağlamlarına en uygun bilgi ve becerileri geliştirmelerini sağlamak için işbirliğine dayalı ve uygulamalı olmalıdır. Ancak öğretmenlerin çok yoğun insanlar olduğunu ve öğretmenlerin iş yüklerini yönetebilmeleri için okul yönetiminin hizmet içi eğitim desteği sağlamasının çok önemli olabileceğini unutmayın. İlgili Uluslararası Af Örgütü ofisleri öğretmen eğitimi konusunda yardımcı olabilir.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ İLE BAĞLANTI KURULMASI

Yerel Uluslararası Af Örgütü ofisiniz, okulunuzun insan haklarını okul yaşamının tüm alanlarına ve ötesine entegre etmesine yardımcı olacak tavsiye ve bilgileri size sağlayabilir.

BAĞLILIĞINIZIN GÖSTERİLMESİ

İnsan haklarını uygulamaya koymak, okul toplumunun tüm üyelerinin taahhüdünü gerektirir. Okul yönetiminden taahhüt almak hem zorlayıcı hem de dönüştürücü olabilir. Bazı okullar, ilgili yerelde bulunan Uluslararası Af Örgütü ofisi ile Mutabakat Zaptı (MOU) imzalayarak bu taahhüdü resmileştirmeyi faydalı bulmaktadır.

Bununla birlikte, bir okulun taahhüdünü göstermesinin, insan haklarını okul politikalarına dahil etmek, okul toplantılarının gündemine almak ve insan hakları dostu olma konusundaki ilerlemeyi düzenli olarak değerlendirmek için gözden geçirme mekanizmaları kurmak gibi birçok başka yolu vardır.

ORTAK BİR VİZYON GELİŞTİRMEK

Her okulun kendi bağlamı ve kültürü vardır ve bu nedenle insan haklarının nasıl hayata geçirileceğine dair kendine özgü bir vizyon geliştirmelidir. Okulunuz neyi başarmak istiyor? Hedefleri insan haklarının temel ilkeleriyle ne şekilde bağlantılı? Okulunuz için ortak bir vizyon oluşturma sürecine okul topluluğunun tüm üyelerini dahil edin.

ŞAMPİYONLARINIZI ÖRGÜTLEYİN

Okulunuzda bu dönüşüme liderlik edecek kişileri belirleyin ve bir çalışma grubu kurun. Okul topluluğunun tüm üyelerinden (öğrenciler, öğretmenler, toplumsal grupları, vb.) temsilci dahil edin. Dönüşümü yönetmek için gereken beceri ve kapasiteyi oluşturun ve insan hakları şampiyonlarından oluşan bu ekibin her bir üyesi için net hedefler, roller ve sorumluluklar belirleyin. Bazı okullar şampiyonlarını bir insan hakları kulübü kurarak organize etmektedir; bu yaklaşım hakkında daha fazla bilgi için Bölüm 3.2'ye (sayfa 12) bakınız.

DİĞER OKULLARLA BAĞLANTI KURUN

Ülkenizde herhangi bir İHDO var mı? Dünya çapında bu yaklaşımı kullanan başka okullar da var. İHDO ile nasıl bağlantı kurabileceğinizi öğrenmek ve onların deneyimleri hakkında daha fazla bilgi edinmek ve kendi deneyimlerinizi paylaşmak için yerel Uluslararası Af Örgütü ofisinizle iletişime geçin.

OKULUNUZUN NE ÖLÇÜDE İNSAN HAKLARI DOSTU OLDUĞUNU DEĞERLENDİRİN

Bu El Kitabı, “İnsan hakları termometresi” (sayfa 32) ve “İHDO küresel standartlarıyla el ele vermek” (sayfa 36) gibi şablonlar da dahil olmak üzere bunu yapmanıza yardımcı olacak çeşitli araçlar içerir. Önemli olan, tüm okul topluluğu üyelerinin bu değerlendirmeye güvenli ve anlamlı bir şekilde katılmasını sağlamaktır. Bu, insanların görüşlerini anonim olarak ifade etmelerine olanak tanıyan yöntemler gerektirebilir.

ZAMAN BULUN

Okulunuz için uygun olan katılım düzeyini seçin. Halihazırda var olan faaliyetler, yapılar ve etkinliklerden yola çıkın. İHDO'nun 10 küresel ilkesinin değer katmak için bunlara nasıl dâhil edilebileceğini düşünün.

BİR EYLEM PLANI OLUŞTURUN

İnsan hakları dostu olma yolunuzun haritasını çıkarın. Mümkün olduğunca çok kişiye danışın ve okul topluluğunun farklı kesimlerinden katılım olmasını sağlayın. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve idari personelin üzerinde uzlaşabileceği adımlar nelerdir? Ebeveynler, aileler ve daha geniş anlamda toplum kendilerini etkileyen adımları destekliyor mu? Bu yoldaki ilerlemenizi nasıl değerlendireceksiniz? Bu El Kitabındaki Eylem Planlama Şablonu bu sorular üzerinde düşünmenize yardımcı olabilir.

3.1 ORTAK BİR VİZYON GELİŞTİRME

Vizyon beyanı, okulunuz için mümkün olan en iyi sonucun canlı bir tanımıdır. Vizyon beyanının amacı ilham vermek, enerji vermek, motive etmek ve yaratıcılığı teşvik etmektir. Güçlü bir vizyon beyanı aşağıdakileri yerine getirir:

- Uygulanabilir kalırken beklentileri ve istekleri artırır.
- Tüm okul topluluğu üyelerini davet ederek onlardan gelen görüşleri sürece dahil eder.
- Okul topluluğu üyelerini, insan hakları dostu olmayan eski alışkanlıklardan ve uygulamalardan uzaklaşarak birlikte hareket etmeye davet eder.

Bir vizyon beyanı aşağıdakileri yerine getirmez:

- Başarı için bir ölçüm aracı olarak hizmet etmez. Vizyonunuz, okulunuzun bunu gerçekleştirme yolunda birçok başarı elde etmesini gerektirecekkadar geniş olmalıdır.

İHDO'nun 10 global ilkesinin okul hayatının dört alanında da tam olarak uygulanması halinde neler olacağını hayal edin. Okulunuz öğrenciler, öğretmenler ve okul toplumunun diğer üyeleri için nasıl bir yer olurdu?

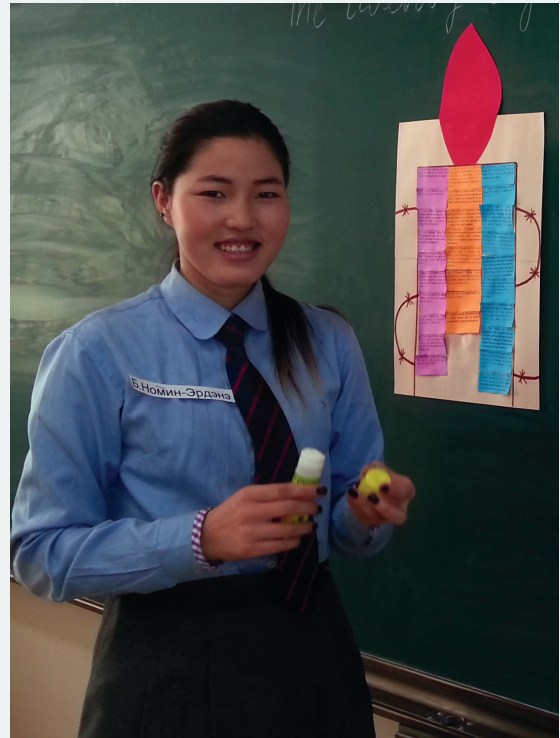
AKTİVİTE

Bir grup okul topluluğu üyesinden yukarıdaki soruya yanıtlarını yazmalarını isteyin. Bu görev için bir zaman sınırı koymak isteyebilirsiniz. Ardından çiftler oluşturmalarını ve her çift için bir yanıt bulmalarını isteyin. Daha sonra çiftlerden dörderli gruplar halinde birleşerek her grup için bir yanıt üretmelerini isteyin ve herkesin isteklerini içeren tek bir vizyon oluşana kadar bu şekilde devam edin. Okul topluluğunun mümkün olduğunca çok sayıda farklı üyesini (örneğin öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler) bu sürece dahil edin, ardından okulun geri kalanına vizyonu gözden geçirme ve revize etme fırsatı verin.

MOĞOLİSTAN

Ulanbator'daki Moğolistan-Hindistan Ortak Okulu, okulları için bir vizyon beyanı geliştirmeden önce Uluslararası Af Örgütü Moğolistan ile ortaklaşa olarak öğretmenler için iki eğitim oturumu düzenledi. Öğretmenler daha sonra öğrencilerin okul vizyonuna ilişkin görüşlerini almak için sınıfta farkındalık artırma etkinlikleri düzenledi. Öğrenciler ve öğretmenler İHDO için bir vizyon geliştirmek üzere birlikte çalıştılar. Vizyon bildirgesine son şekli verilmeden önce tüm okul topluluğuna danışılmış ve yorum yapma fırsatı verilmiştir. Yeni eğitim-öğretim yılının başında düzenlenen açılış töreninde okul müdürü yeni vizyonu tanıttı ve memnuniyetini dile getirdi.

Görsel: Moğolistan-Hindistan Ortak Okulundaki İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Moğolistan Moğolistan-Hindistan Ortak Okulundaki İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Moğolistan

3.2 ŞAMPİYONLARINIZI ÖRGÜTLEMEK: İNSAN HAKLARI KULÜPLERİ

Her okulun şampiyonları vardır. Okulunuzda insan haklarıyla ilgili konularda tutkulu olan insanlar kimler? Onları bir araya getirin ve organize olmalarını sağlayın.

İşte bunu yapmanın bazı yolları:

- İnsan hakları dostu bir çalışma grubu kurun - okul topluluğundaki tüm paydaşların temsil edilmesini sağlamaya çalışın.
 - Bir insan hakları kulübü başlatın - bu, tüm okul yaklaşımını sürdürmeyi seçerse sonunda bir çalışma grubuna dönüşebilir.
 - Liderlik eğitimi verin - şampiyonlarınızın ilerleyebilmeleri için ihtiyaç duydukları becerileri geliştirin.
- İlgili Uluslararası Af Örgütü ofisi size yardımcı olabilir.

- Ortak bir dizi hedef geliştirin - okulunuzda neyi başarmayı umuyorsunuz? Bunları gerçekleştirmek için nasıl bir yol izleyeceksiniz? Bu başarıları özetleyen ortak bir belge oluşturmak yardımcı olabilir.
- Her bir şampiyon için rol ve sorumluluklara karar verin - kim neyi yapmak için en iyi konumda? Hedeflerinize ulaşmak için bir ekip olarak en iyi nasıl birlikte çalışabilirsiniz?

Biri insan hakları kulübünü kullanan, diğeri ise bunu farklı bir şekilde yapan iki vaka çalışması:

FAS:

MÜFREDAT DIŞI FAALİYETLERDE İNSAN HAKLARININ DESTEKLENMESİ

Fas'taki Ibn Youssef, Abi Dar El Ghifari ve Moulay Ismail Liselerindeki öğrenciler, insan hakları çerçevesinde sanat, tiyatro, müzik veya spor yoluyla kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan müfredat dışı kulüp ve etkinliklerin büyümesine katılıyor.

İHDO olmadan önce öğrencilerin çok az sayıda müfredat dışı kulübe erişimi vardı ve bu da öğrencilerin katılımının asgari düzeyde kalmasına neden oluyordu. Ancak, müfredat dışı kulüplerdeki artış, öğrencilerin okul binasına yönelik tutumları üzerinde önemli bir etki yaratmıştır.

Öğrenciler, okul yönetimi tarafından insan haklarını müfredat dışı etkinliklere entegre etmenin yeni yollarını düşünmeye davet edilmiştir. Öğretmenlerin ve kolaylaştırıcıların yardımıyla öğrenciler, insan haklarına nasıl yaklaşılabilece

ini belirlemek için eylem planları oluşturdular.

Lycée Ibn Youssef'te öğrenciler, ölüm cezası ve insan hakları gibi konularda insan haklarıyla ilgili oyunlar sergileyebilecekleri bir tiyatro kulübü açtılar.

Abi Dar El Ghifari'de okulun spor kulübü, kız ve oğlan çocuklarını aynı takımda oynamaya davet ederek toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak için yarışmalar düzenledi.

Genel olarak, öğrenciler okulla daha güçlü ilişkiler kurdular ve sadece derslere katılmakla kalmayıp, insan hakları kulüplerinin sponsor olduğu farklı etkinliklere katılmak için normal okul saatlerinden sonra da okulda kalıyorlar.

Görsel: Lycée Abi Dar El Ghifari'de İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Fas

GANA:

İNSAN HAKLARINI GÜNLÜK YAŞAMIN BİR PARÇASI HALİNE GETİRMEK İÇİN OKUL VİZYONUNUN DEĞİŞTİRİLMESİ

Accra Lisesi'nde öğrenciler ve personel, insan hakları değerlerini okul sloganlarının daha önemli bir parçası haline getirmenin bir yolunu geliştirmek için bir araya geldi. Öğrenci ve personelden oluşan bir çalışma grubu bu faaliyeti koordine ederek yeni bir slogan ve vizyon bildirgesi taslağı hazırladı. Öneri, okul müdürü ve Eğitim Kurulu tarafından kabul edildi ve insan hakları, herkesin eğitime eşit erişimi ve öğrenme fırsatını hak ettiği fikrini vurgulayan yeni bir okul beyanının çerçevesi haline geldi.

Görsel: Accra Lisesi'ndeki İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Gana

Bu, okulun İHDO projesini uygulamak için başlattığı ilk adımlardan biriydi. Sonuç olarak, Accra Lisesi'nin sloganı olan 'Güneş parlarken saman yap', herkesin en iyi şekilde yararlanması gereken eğitim hakkına atıfta bulunarak, bir fırsat varken harekete geçilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yeni okul sloganının benimsenmesinin ardından çalışma grubu, katılımcı bir süreç kullanarak olabildiğince açık ve anlaşılır bir vizyon bildirgesi geliştirdi. Sonuç olarak, okul prosedürleri artık daha kapsayıcıdır. Öğrenciler ve personel, ortak vizyonlarını uygulamak için birlikte çalışmaktadır. Bunun okul topluluğu üyeleri arasındaki ilişkiler üzerinde olumlu bir etkisi olmuştur.

Gana'da Milli Eğitim Hizmetleri tüm devlet okullarının slogan ve vizyon bildirgelerinin kaydını tutmaktadır. Bu nedenle Accra Lisesi'nin sloganı ve vizyonu resmi hale getirilmiş ve diğer devlet okullarının erişimine açılmıştır. Bu durum, Accra Lisesi'nin ulusal çapta bir İHDO olarak görünürlüğünü artırmış ve diğer okullara da insan hakları dostu olmaları için ilham vermiştir.

3.3 BAĞLILIK TAAHHÜDÜ

İnsan hakları dostu olmak için sürdürülebilir bir yol inşa etmek adına, okulların tüm okulu kapsayan bir yaklaşıma bağlılıklarını göstermeleri önemlidir.

- Bu taahhüt bir kişi veya grubun ötesine geçmeli, okul topluluğunun birçok üyesi tarafından paylaşılmalıdır.
- Bir taahhüdün sadece özel bir toplantıda veya sohbette dile getirilmesi yeterli değildir, tüm okul topluluğu tarafından görülebilir olması gerekir.

Bir okulun insan hakları dostu olma konusundaki kararlılığını gösterebileceği birçok yöntem vardır. Örneğin:

- İnsan hakları okul politikaları oluşturun ve sürecin öğrenciler, öğretmenler ve okul topluluğunun diğer üyelerinin anlamlı katılımını içerdiğinden emin olun.
- İnsan haklarını okul toplantılarının gündemine alın ve okul topluluğunun tüm üyelerinin katkıda bulunma fırsatına sahip olduğundan emin olun.

- Okulun ilerlemesini düzenli olarak değerlendirmek için gözden geçirme mekanizmaları kurun ve okul topluluğunun tüm üyelerine söz hakkı verildiğinden emin olun.
- Çalışma saatleri içinde öğretmenlerin eğitimi için zaman ve alan yaratın.
- İnsan hakları dostu olma konusunda kamusal diyalog için ilan panosu veya tartışma bahçesi gibi kalıcı bir alan yaratın.
- Bu alanı düzenli olarak kullanmak ve güncellemek için okul çapında bir plan yapın.
- Uluslararası Af Örgütü ile bir Mutabakat Anlaşması imzalayın. Daha fazla bilgi edinmek için yerel ofisinize iletişime geçin.
- Okulunuz bağlılığını göstermek için kendi yöntemlerini bulabilir. Öğretmenler, öğrenciler, aileler, yöneticiler ve okul yetkilileri, okulunuzu insan hakları dostu yapmak için gerekli değişiklikleri yapmaya kararlı olduklarını tüm okul topluluğuna nasıl gösterebilirler?

HİNDİSTAN:

HERKES İÇİN İNSAN HAKLARINA DOĞRU BİR ADIM OLARAK ÖĞRENCİ KONSEYİ SEÇİMLERİ

El-Ezher Vakfı, Güney Bangalore'da büyük ölçüde Müslümanların yaşadığı bir mahallede bir STK tarafından yönetilen bir okuldur.

. Okul, insan hakları dostu olma yolculuğunun bir parçası olarak öğrenci konseyi seçimleri düzenlemeye başladı. Kushnaaz Begum (13 yaşında) okul müdürü seçilir seçilmez "Arkadaşlarımın sorunlarını çözmeye çalışacağım ve herkesin okul etkinliklerine eşit fırsatlarla katılmasını sağlayacağım" dedi.

Kushnaaz diğer on iki öğrenciyle birlikte okulun ikinci öğrenci konseyi seçimlerinde aday olmuştu. Seçim gününden bir hafta önce, seçim heyecanı havadaydı ve öğrenciler kazananı tahmin ediyordu. Coşkuları bulaşıcıydı ve öğrencilerin omuzlamaya hazırlandıkları demokrasi kıvılcımı ve sorumluluk duygusu görülebiliyordu. Sonuçlar açıklandıktan sonra, seçilemeyen Mohd Salauddin (12 yaşında), "Gelecek yıl tekrar deneyeceğim ve daha fazla kampanya yapacağım... İnşallah gelecek yıl baş öğrenci olacağım. İyi işler yapacağım" dedi.

Görsel: Öğretmenlerle birlikte çalışan öğrenciler - öğrenci konseyi seçimine hazırlanıyor
El-Ezher Vakfı, Güney Bangalore.
© Uluslararası Af Örgütü Hindistan.

El-Ezher'de öğretmenlik yapan İmrana, "Geçen yılın aksine bu yıl öğrenciler kendileri gelip adaylık için isimlerini verdiler" dedi. İmrana sözlerine şöyle devam etti: "Geçen yıl öğrenci konseyi bir öneri kutusu fikrini ortaya attı ve kutu aracılığıyla zorbalık şikayetleri aldık. Konu öğrenciler ve öğretmenlerle konuşularak ele alındı. Öğrenci konseyi bu konuda önemli bir rol oynadı."

Demokratik bir öğrenci konseyinin sağladığı bilinçli karar alma süreci okul sisteminde fark yaratabilir. Öğrenciler güçlendiklerini hisseder ve seslerini duyurma haklarının farkına varırlar. Demokratik yönetişime doğru atılan bu adım, herkes için insan haklarının sağlanması yolunda bir basamak olabilir.

3.4 EYLEM PLANLAMA

Bir eylem planı, okulunuzun insan hakları dostu olma yolundaki benzersiz haritasını çıkarır. Plana en yüksek başarı şansını vermek için, okul topluluğunun mümkün olduğunca çok üyesini planın geliştirilmesi sürecine dâhil ettiğinizden emin olun.

İyi bir eylem planı aşağıdakileri içerir:

- Okul hayatının dört alanının da (yönetişim, ilişkiler, müfredat, çevre) dikkate alınması - okulun öncelikle odaklanmak istediği öncelikli konulara da dikkat çekilmesi
- Kısa vadeli (altı ay içinde), orta vadeli (bir - iki yıl içinde) ve uzun vadeli (bir - iki yılın ötesinde) hedefler - bu zaman dilimlerinde görmek istediğiniz değişiklikler nelerdir?
- Bu sorunları ele alan ve hedeflerinizde ilerleme sağlayan faaliyetler
- Roller ve sorumluluklar - bu faaliyetleri kim gerçekleştirecek?
- İlerlemenin ölçülmesi - hedeflerinize ulaştığınızı nasıl anlayacaksınız? (Daha fazla ayrıntı için bu El Kitabının 4.1 Bölümüne bakınız).
- Plan hakkında farkındalık yaratmaya yönelik adımlar
- Farklı okul topluluğu üyelerinden gelen katkılar

Bölüm 5.2'de (sayfa 32) bir *Eylem Planlama* şablonu verilmiştir.

Öğretmenler, okulun eylem planına katkıda bulunabilecek belirli adımları düşünmek için Bölüm 5.4'te açıklanan beyin fırtınası egzersizini yapmayı da faydalı bulabilirler.

GANA:

OKUL İÇİ İLİŞKİLERİ GELİŞTİREN ÖĞRENCİ LİDERLİĞİ

Accra Lisesi'nde kapsayıcılık kavramı çoğu okul faaliyetinin temelini oluşturmaktadır.

İHDO projesinin uygulanmasından önce, birçok öğrenci derslere geç geldikleri için azarlanıyor ve kapıların kapandığı sabah 8'den sonra okula girmelerine izin verilmiyordu.

Bu durum, ilgili öğrenciler ile okul yönetimi arasında yanlış anlamalara ve gerginliğe yol açmıştır. Bu öğrenciler geç kaldıkları için sık sık diğer öğrenciler tarafından zorbalığa uğruyor ve personel tarafından haksız muameleye maruz kalıyorlardı.

Öğrenci liderlik grupları (Öğrenci Temsilciler Konseyi ve Öğrenci Başkanları), öğrenciler, personel ve veliler arasında bir dizi görüşme, anket ve diğer araştırma yöntemlerini uygulayarak sorunu çözmek için inisiyatif almış ve öğrencilerin geç kalmalarının ve devamsızlık yapmalarının, çoğu zaman Accra trafiğine yakalanarak okula gelirken uzun mesafeler kat etmelerinden kaynaklandığını tespit etmiştir. Dolayısıyla birçok devamsızlık istem dışı olarak gerçekleşmekteydi.

Bu girişim, okulun daha kapsayıcı olma çabalarını yansıtan, okul kapılarının daha uzun süre açık kaldığı yeni bir politikanın oluşturulmasına yardımcı oldu. Çatışmaları ve yanlış anlamaları çözmek üzere çalışan öğrenci inisiyatifi, bir sorunun kökenini belirleyerek ve dostane bir çözüm üreterek bu okuldaki ilişkilerin güçlenmesine yardımcı oldu. Ayrıca, bu durumda daha fazla öğrenci okula düzenli olarak devam edebilmiş ve eğitim haklarının yerine getirilmesine katkıda bulunmuştur.

Görsel: Accra Lisesi'ndeki İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Gana

3.5 ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ İLE BAĞLANTI KURMA

Bir okul İHDO olmakla ilgilendiği andan itibaren Uluslararası Af Örgütü ile iletişime geçmelidir. Uluslararası Af Örgütü okulla farklı şekillerde bağlantı kurabilir. Bu, ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, süreci, bilgileri, uzmanlığı, materyalleri ve araçları tartışabilir ve okul yönetimi ve topluluk üyeleriyle bir araya gelebilirler. Ortaklık, uygun görülen herhangi bir şekilde büyüyebilir. Deneyimler, başlangıç için genellikle bazı kurumsal desteğe ihtiyaç duyulduğunu, ancak yolculuk devam ettikçe ve okul giderek daha fazla sahiplendikçe, ortaklığın buna göre gelişebileceğini göstermiştir.

Uluslararası Af Örgütü ve okullar arasındaki uzun vadeli ilişkiler genellikle ortak kampanyalar ve aktivizm biçimini alır, ancak farklı katılım düzeyleri olacaktır ve destek zaman içinde değişebilir.

Uluslararası Af Örgütü, okullarınızın insan hakları dostu olmasına yardımcı olmak için faydalı olabilecek materyaller de sağlamaktadır. Bunlar aşağıdaki web sitelerinden ücretsiz olarak indirilebilir:

<https://www.amnesty.org/en/human-rights-education/human-hak-dostu-okullar/> / Uluslararası Af Örgütü

- Okul topluluğunuzun farklı üyeleriyle insan hakları dostu okullar hakkında bir konuşma başlatmak için tasarlanmış broşürler
- Yaklaşım hakkında farkındalık yaratmak için posterler

<https://www.amnesty.org/en/human-rights-education>

- Global insan hakları eğitimi çalışmaları, blog yazıları, kurslar ve öğretim kaynakları hakkında bilgiler

Ayrıca, size en yakın Uluslararası Af Örgütü ofisi okulunuza aşağıdaki konularda destek olabilir:

- Öğretmen eğitim programları veya kılavuzları sunmak
- İnsan hakları eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi
- Öğretmenler için insan hakları etkinlikleri ve öğretim modülleri sağlanması
- İnsan hakları savunuculuğu faaliyetlerinin ulusal ve küresel kampanyalar ve Uluslararası Af Örgütü üyeliği ile ilişkilendirilmesi
- Sizi ülkenizdeki veya diğer ülkelerdeki diğer İHDO ile buluşturmak

Daha fazla bilgi edinmek için yerel veya ulusal Uluslararası Af Örgütü ofisinizle iletişime geçin. Ülkenizi burada arayarak yerel ofisinizi bulabilirsiniz:

<https://www.amnesty.org/en/countries/>

Ülkenizde Uluslararası Af Örgütü ofisi yoksa, bölge ofisinizle iletişime geçin. Ayrıntılar burada bulunabilir:

<https://www.amnesty.org/en/about-us/contact/>

MACARİSTAN

Dr. Ámbédkar Okulu'nun Uluslararası Af Örgütü Macaristan'ın yardımıyla gerçekleştirdiği ilk girişimlerden biri, öğrencileri liderlik gibi belirli beceriler konusunda eğitmek amacıyla bir Öğrenci Konseyi Kampı düzenlemek oldu. Kampta öğrenciler ortak temel kurallar oluşturmak için birlikte çalıştılar ve kültürel çeşitlilik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve engelli kişilerin dahililiyeti i konularında atölye çalışmalarına ve tartışmalara katıldılar. Bu etkinlikler sayesinde katılımcılar, başkalarının fikirlerini dinlerken, anlarken ve saygı duyarken kendi fikirlerini ifade etmeyi öğrendiler. Bu öğrenciler için bir sonraki adım, bu becerileri günlük okul yaşamında ve okul yönetimi ile öğrenci topluluğunun geri kalanı arasındaki arabulucu rollerinde uygulamaktır.

Görsel: Dr. Ámbédkar Iskola'da İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Macaristan

3.6 ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMİ

Bir okulun insan hakları dostu olabilmesi için öğretmenlerin bu yaklaşımı ve bunun sınıfta nasıl uygulanacağını anlamaları çok önemlidir.

Bazı öğretmenler için insan hakları tamamen yeni bir kavram olabilir. İnsan haklarına çok aşina olan öğretmenler bile bu hakların okul hayatına nasıl uygulanacağını hiç düşünmemiş olabilir. İnsanların “dışarıda” insan hakları hakkında düşünürken, günlük yaşamlarında bu hakları nasıl uygulayacaklarını hiç düşünmemeleri normaldir. İşte bu nedenle İHDO yaklaşımı çok önemlidir: Dünya çapındaki toplulukların insan hakları fikrini günlük yaşamlarıyla ilişkilendirmelerine yardımcı olmak.

İnsan hakları dostu bir şekilde öğretim yapmak özel bilgi ve beceri gerektirir. Bu nedenle, öğretmenlere insan hakları değer ve ilkelerini sınıflarında nasıl hayata geçireceklerini düşünmeleri için zaman, alan ve eğitim fırsatları verilmelidir.

Bu süreç genellikle öğretmenleri, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere uygulamalarının bazı alanlarını yeniden düşünmeye zorlar:

Disiplin - insan hakları dostu sınıflarda bedensel ceza, utandırma ve öğrencilerin onuruna saygı göstermeyen diğer uygulamalara yer verilmez.

- **Öğretim yöntemleri** - güçlenme ve katılım ilkelerinin uygulanması, öğrenciler ve öğretmenler arasında işbirliğini içeren ve öğrencilerin neyin nasıl öğretilceğine ilişkin kararlara katılmalarına olanak tanıyan işbirliğine dayalı öğrenme süreçlerini gerektirir.

- **Sınıf ortamı** - kapsayıcı ve güçlendirici bir ortam yaratmak, öğretmenlerin öğrencilerinin çeşitliliğinin onları çevreleyen tabelalarda, posterlerde ve diğer öğrenme materyallerinde nasıl temsil edildiğini düşünmelerini gerektirir.

- **Öğretim içeriği** - İHDO insan hakları hakkında öğrenme olanakları sunar. Bu, öğretmenlerin hakların matematik ve fen bilimlerinin yanı sıra tarih, dil, coğrafya, sosyal bilgiler ve yaratıcı sanatlar da dahil olmak üzere bir dizi disipline nasıl entegre edilebileceğini düşünmelerini gerektirir.

Öğretmenlere insan hakları dostu eğitim sağlamak için okulunuz aşağıdakileri yapmayı seçebilir:

- Bu El Kitabında yer alan bilgileri içeren eğitim oturumları düzenleyebilir. Okulunuz halihazırda bir vizyon ve eylem planı geliştirmişse bunları da oturma dahil etmelisiniz.
- Yöneticiler, öğrenciler ve veliler dahil olmak üzere okul topluluğunun diğer üyelerini eğitim sürecine dahil edebilir.
- Yerel STK'ları, yerel toplulukların karşı karşıya olduğu belirli insan hakları konularında öğretmenleri eğitmeleri için davet edebilir.
- Öğretmenleri Uluslararası Af Örgütü'nün ifade özgürlüğü, mülteci hakları ve insan hakları savunucuları gibi insan hakları konularında bilgi ve becerilerini artıracı çevrimiçi kurslarından haberdar edin.

Herhangi bir okuldaki en büyük zorluklardan biri, talepleri zamanında yönetmektir. Öğretmenlerden genellikle az ücret karşılığında uzun saatler çalışmaları beklenir. Bu nedenle öğretmenlerden insan hakları eğitimi için gönüllü olarak fazladan zaman ayırmalarını istemek çoğu zaman gerçekçi değildir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin normal çalışma günlerinin bir parçası olarak eğitim almaları için alan ve zaman yaratabilmeleri önemlidir. Bu, örneğin okulların, kadrolu öğretmenleri eğitim alırken derslere girmeleri için yedek öğretmenler getirmelerini gerektirebilir. İlgili yerelde bulunan Uluslararası Af Örgütü ofisi, öğretmenlerin eğitimi için fırsatlar yaratma konusunda okulunuza yardımcı olabilir.

KENYA:

'ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ SERTİFİKALARI BANA TERFİ KAZANDIRDI'

Mark Munialo, Kenya'nın Homabay bölgesindeki Ober Boys Ortaokulunda öğretmenlik yapıyor. Muno'nun hikayesi, öğretmenlerin İHDO yaklaşımını uyguladıkları için nasıl değer gördüklerine bir örnek teşkil etmektedir.

"Kıdemli öğretmenliğe terfi mülakatına hazırlanırken, okulumdaki 'İnsan Hakları Kulüpleri' hakkında soru sorulacağını çok az biliyordum. Sarı sertifikalar göze çarpmış ve panelistlerin dikkatini çekmiş olmalı. Uluslararası Af Örgütü Kenya, benim gibi okul sorumlularının çalışmalarını sertifika ile ödüllendiriyor. İki ödül almaktan onur duydum; biri okulumun insan hakları kulübünün kurulmasına öncülük ettiğim ve başarılı bir şekilde kulüp çalışmalarını sürdürdüğüm için, diğeri ise ortaokullarda insan hakları eğitime katkıda bulunduğum ve insan hakları kulübü yöneticileri için düzenlenen sempozyuma katıldığım için.

"Üst düzey bir pozisyona terfi etmek isteyen öğretmenler, müfredat geliştirme, denetim ve değerlendirme, eğitim ve öğretimdeki güncel eğilimler, kurumsal mali yönetim ve satın alma prosedürleri, eğitim araştırması uygulamaları, Kenya Öğretmenler Hizmet Komisyonu'nun yapısı ve işlevleri, yönetmelikler, davranış ve etik kuralları, Temel Eğitim Yasası, Kenya Ulusal Sınav Konseyi, genel okul yönetimi ve daha fazlası dâhil olmak üzere geniş bir bilgi yelpazesi sergilemek zorundadır. Tüm bu konularla ilgili soruları yanıtlamak için okumuş ve hazırlanmışım.

"Ancak mülakat günü geldiğinde farklı bir dizi soruyla karşı karşıya kaldım: 'İnsan hakları, okullarda nedir? İnsan hakları kulübü nasıl çalışıyor? Okullar insan hakları kulüplerini nasıl kabul etti?'

Açıklamalarım daha da fazla soruya yol açtı. Kulübün kapsayıcı okul yönetişimini, ilişkileri geliştirmeyi, müfredat ve müfredat dışı faaliyetlere katılımı ve cinsel taciz, madde bağımlılığı ve diğer tehditler konusunda okullarda herkes için güvenliğini nasıl savunduğunu anlattım. Panelistleri, insan hakları kulübünü ilk kurduğumuz üç yıllık yolculuktan geçirdim, yirmi yılı aşkın süredir yürürlükte olan okul kurallarını ve yönetmeliklerini gözden geçirdim, öğretmenlerin atamaları yerine öğrenci liderlerinin seçimlerini başlattım ve okuldaki zorluklara yanıt vermek için öğrenci toplantıları düzenledim.

Panel bu hikayeler karşısında çok şaşırdı ve beni cesaretlendirdi; bir saatten fazla konuşmuştuk ve dışarıda röportaj için bekleyen diğer öğretmenler endişelenmeye başlamıştı.

Sürpriz bir şekilde, panel başkanı görüşmeyi o noktada bitirip bitiremeyeceğimizi sordu.

"Uluslararası Af Örgütü'nün verdiği iki sarı sertifika ve okuldaki insan hakları çalışmalarına verilen değer, kıdemli öğretmenliğe terfi etmemi sağladı. Ve iki ay sonra Tekrar Müdür Yardımcılığı görevine terfi ettim. O zamandan bu yana, insan hakları kulübünü Kenya'nın Homabay İlçesindeki sekiz okula ve ülkedeki diğer birçok okula da yaydık."

3.7 OKULLARIN NE ÖLÇÜDE İNSAN HAKLARI DOSTU OLDUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Okulunuzun ne ölçüde insan hakları dostu olduğunu değerlendirmek vizyon, hedef ve eylem planı geliştirmenize yardımcı olabilir.

Ayrıca, okulunuzun insan hakları dostu olma yolunda kaydettiği ilerlemeyi anlamana da yardımcı olacaktır.

Bu El Kitabının 5.2 Bölümünde (sayfa 32) yer alan anket, okulunuzun insan hakları dostu olup olmadığını değerlendirmenize yardımcı olabilir.

Not: Okulların ne ölçüde insan hakları dostu olduğunudeğerlendirirken, aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli okul topluluğu üyelerinin görüşlerine yer vermeniz çok önemlidir:

- Roller - öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler ve ebeveynler gibi
- Yaşlar - tüm sınıf seviyelerindeki öğrenciler dâhil
- Sosyal kimlikler - cinsiyet, ırk, etnik köken, engellilik, dil durumu ve sosyal sınıfa bağlı olanlar gibi

Görsel: İnsan Hakları Termometresi Egzersizi
© Uluslararası Af Örgütü İrlanda

Tüm bu perspektiflere ses vermek için, insanların deneyimlerini ve fikirlerini güvenli bir şekilde iletmeye fırsatına sahip olduklarından emin olun. Örneğin, bazı insanlar fikirlerini sadece anonim olarak ifade etmekte kendilerini rahat hissedebilirler. Diğer durumlarda, küçük tartışma grupları kadınlar, öğretmenler veya engelli öğrenciler gibi belirli grupların deneyimlerini anlamak açısından faydalı olabilir.

Her okul insan hakları sorunlarıyla karşı karşıyadır. İşte dünya çapında İHDO tarafından üzerinde çalışılan konulardan bazı örnekler. Bu konulardan hangileri sizin okulunuz için öncelikli?

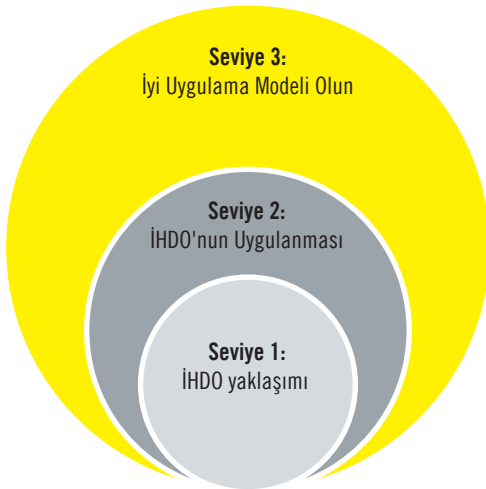
3.8 ZAMAN BULMAK

Pek çok okul, zaman taahhüdünün bunalıcı olabileceğinden korktukları için İHDO kavramını ilk başta göz korkutucu bulmaktadır. İHDO girişimi zaman taahhüdü gerektirse de, insan haklarına saygı duymak, hiç kimseden bunu hayata geçirmek için aşırı miktarda kişisel zamandan fedakarlık yapmasının istenmemesi gerektiği anlamına da gelir.

Bu nedenle girişim, okulunuzda insan haklarının aşamalı olarak hayata geçirilebilmesi için üç katılım düzeyine uyum sağlayabilecek esneklikte tasarlanmıştır.

ULUSAL KURULUŞLARDAN ÜÇ DÜZEYDE KATILIM/YOĞUNLUK

- **Seviye 1**, okul topluluğunun herhangi bir üyesinin bu El Kitabını kullanarak İHDO yaklaşımını uygulamaya başlamasına olanak tanır.
 - **Seviye 2**, yaklaşımı okul hayatının dört alanında da uygulamaya koyduğu ve okul topluluğunun tüm üyelerini dahil ettiği için daha fazla zaman gerektirir (bunun kimleri kapsadığına dair genel bir bakış için Bölüm 2.3'e bakınız).
 - **Seviye 3**, Uluslararası Af Örgütü'nün İHDO Küresel Standartları'nda belirtildiği gibi okul hayatının dört alanında da sonuçların gösterilmesini içerdiğinden, girişime katılmanın en kapsamlı yoludur (bunlar bu El Kitabının 4.5. Bölümünde açıklanmıştır). Okullar, elde ettikleri sonuçları farklı paydaşlarla paylaşmak için forumlar ve fırsatlar aramalı ve bu paydaşlar tarafından İHDO İyi Uygulama Modeli olarak tanınmalıdır.
- Okullar, kendi pratik gerçeklikleri ve istekleri göz önüne alındığında, kendileri için en uygun katılım düzeyini seçmeye teşvik edilmektedir.
- Okulunuz hangi düzeyde katılım sağlamayı seçerse seçsin, tekerleği yeniden icat etmek yerine mümkün olduğunca mevcut güçlü yönlerden yola çıkmak önemli olacaktır. Örneğin, okulunuz şunları göz önünde bulundurmak isteyebilir:

- Öğrenme faaliyetleri - müfredatın hangi bölümleri insan haklarıyla ilgilidir? Materyaller, öğretim veya öğrenme yöntemlerinden herhangi biri İHDO'nun 10 global ilkesini daha iyi içerecek şekilde güncellenebilir mi?
- Okul konseyleri - okulunuzda halihazırda öğrenci, veli, öğretmen veya tüm okul konseyleri var mı? Bu yapılar insan hakları ilkelerine saygılı kararlar almaları için nasıl bilgilendirilebilir ve güçlendirilebilir?
- Öğrenci liderleri - insan hakları konusunda tutkulu olan ve pratik deneyim arayan öğrenciler var mı? Bu öğrenciler, okulunuzun insan haklarına uygunluğunu geliştirmede öncü bir rol üstlenmeleri için nasıl teşvik edilebilir, desteklenebilir ve güçlendirilebilir?
- Kamusal alanlar - insan haklarını konuşmada ve uygulamada teşvik edilmesi için bunlar nasıl geliştirilebilir?
- Okul toplantıları - insan hakları ve sorumlulukları konusundaki farkındalık, velileri, öğretmenleri, öğrencileri ve okul toplumunun diğer üyelerini bir araya getiren etkinlik ve faaliyetlere nasıl dahil edilebilir?
- Diğerleri - okulunuzda başka hangi güçlü yönler var ve bu El Kitabındaki araçlar ve yaklaşımlar bunlara nasıl değer katabilir?

Okulunuzun güçlü yönlerinden faydalanmak, onu daha insan hakları dostu hale getirmek için gereken zamanı yönetmenize yardımcı olabilir. Sayfa 38'deki *SWOT analizi şablonu* da faydalı olabilir.

EL ELE VERMEK

4.1 DEĞİŞİMİN ÖLÇÜLMESİ

Değişimin ölçülmesi, okulunuzun insan hakları dostu olma yolunda ne kadar yol kat ettiğini görmesini sağlar. Bu, yolculuğun en zorlu unsurlarından biri olabilir, çünkü okul topluluğunuzda hangi spesifik değişiklikleri görmek istediğinizi ve bu değişikliklerin ne zaman gerçekleştiğini nasıl anlayabileceğinizi düşünmenizi gerektirir. Bunu yapmanın yollarını okulunuzun eylem planına dahil etmek önemlidir.

Okulunuzun elde ettiği sonuçları gerçekten göstermek için, bunları insan hakları çıktıları açısından ölçmelisiniz. İnsan hakları çıktıları, okul topluluğunun haklarına erişme ve bu haklardan yararlanma becerilerindeki değişikliklerdir.

Okul hayatının dört alanındaki insan hakları çıktılarına ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

YÖNETİŞİM

- Öğrenciler, öğretmenler, öğretim dışı personel ve veliler, yaşamlarını etkileyen okul kararlarına anlamlı bir şekilde katılırlar.
- Okul toplumunun tüm üyelerinin insan haklarını destekleyen, saygı gösteren ve koruyan politikaları uygular.

MÜFREDAT

- Öğrenciler ve öğretmenler öğrenme süreçlerinde işbirliği yapar.
- Öğrenciler insan hakları ve bu hakların okul içinde ve dışında nasıl hayata geçirileceği hakkında daha fazla bilgi sahibi olurlar.

İLİŞKİLER

- Öğrenciler, öğretmenler ve öğretim dışı personel zorbalık, taciz ve ayrımcılıktan uzak durur.
- Öğrenciler ve öğretmenler birbirleriyle açık bir şekilde iletişim kurar.

ÇEVRE

- Öğrenciler ve personel kendilerini güvende, saygı duyulan ve dahil edilmiş hisseder.
- Okul topluluğunun tüm üyelerinin temel öğrenme kaynaklarına erişimi vardır.

İnsan hakları çıktılarına ilişkin daha pek çok örnek vardır. Okul topluluğunuzdaki insanlar haklarına nasıl daha iyi erişebilir ve bu haklardan nasıl daha iyi yararlanabilirler?

İşte okulunuzun bu çıktıları yönelik kaydettiği ilerlemeyi ölçmenin bazı yolları:

• **Okulunuzun ne ölçüde insan hakları dostu olduğunu ölçmek (okullarda insan hakları termometresi)**- bu faaliyeti her yıl ya da iki yılda bir gerçekleştirmek, okulunuzun insan hakları dostu olup olmadığının öncesi ve sonrasına dair bir fotoğrafını çekmenizi sağlayabilir. Okul topluluğunun tüm üyelerinin, okulun insan hakları konusundaki performansına ilişkin görüşlerini belirtmelerine izin verdiğinizden emin olun

• **Odak grupları** - bunlar, okul topluluğu üyelerinin geri bildirimde bulunmaları ve İHDO projesine katılımları hakkında bir diyaloga girmeleri için bir forum sağlar. Odak grupları, okulunuzun ilerlemesini değerlendirmek ve gelecekteki eylem planlarını şekillendirmeye yardımcı olabilecek zorlukları ve fırsatları belirlemek için daha derin bir içgörü sağlayabilir. Çeşitli okul topluluğu üyelerinden gelen sesleri dahil etmek önemlidir; bu da örneğin öğrenciler, veliler ve öğretmenlerle veya bunların herhangi bir kombinasyonuyla birkaç ayrı odak grubu yürütmeyi içerebilir.

• **Okul çapında anket** - bu, okul topluluğunun tüm üyelerinin deneyimleri hakkında geniş bir bilgi sağlayabilir ve proje hakkındaki görüşlerini dile getirmelerine olanak tanır. Tüm anket yanıtlarını anonim tuttuğunuzdan emin olun, böylece insanlar fikirlerini söylemekte özgür olurlar. Verilerin analizine matematik sınıflarınızı da dâhil etmeyi deneyin.

Okulunuzdaki insan hakları çıktıları nasıl ölçeceğiniz konusunda daha fazla tavsiye için ilgili yerelde bulunan Uluslararası Af Örgütü ofisi ile iletişime geçin.

İlerlemenizi ölçtükten sonra, bu yeni bilgiyi eylem planınıza geri eklediğinizden emin olun. Eğer bir çıktıda güçlü bir ilerleme kaydettiyseniz, bir sonraki adım nedir? Hangi öncelikli sonuçlar hala daha fazla dikkat gerektiriyor? Topladığınız bilgiler size nasıl daha fazla ilerleme kaydedeceğiniz konusunda ipucu veriyor mu?

4.2 İLERLEMİYİ KUTLAMAK

Okulunuzun ilerlemesini ölçtükten sonra, bunu okul topluluğu ile paylaşabilir ve kutlayabilirsiniz.

Bunu yapmak için bazı ipuçları:

- İHDO hakkında bilgi paylaşmak için bir alan bulun veya oluşturun ve bu alanı anketlerin, odak gruplarının veya diğer istişarelerin sonuçlarını duyurmak için kullanın
- Yaratıcı olun - bu bilgileri iletmek için ilginç, heyecan verici yollar bulun. Mümkün olan her yerde insan hakları termometresi gibi resim ve görseller kullanın
- Yaratıcı sanatlar sınıflarınızı dahil edin - sonuçlarınızı çizim, video, şarkı veya tiyatro yoluyla iletebilir mi?

4.3 YAPARAK ÖĞRENME

Dünyayı öğrenmek başka bir şeydir, onu değiştirmek başka bir şey. İnsan hakları için öğretim, okul topluluğu üyelerinin yalnızca kendi haklarını nasıl tanıyacaklarını değil, aynı zamanda başkalarının haklarını nasıl koruyacaklarını da öğrenmeleri gerektiği anlamına gelir.

Bunu başarmak için İHDO yaklaşımı “yaparak öğrenmenin” değerini vurgular.

Yaparak öğrenme, okul topluluğunu yalnızca insan hakları sorunlarını öğrenmeye değil, aynı zamanda bu sorunları ele almak ve aşamalı olarak gerçekleştirmek için yenilikçi yollar geliştirmeye teşvik etmek anlamına gelir. Uluslararası Af Örgütü tarafından yürütülen çok sayıda insan hakları kampanyasından biriyle bağlantı kurmak harika bir başlangıç noktası olabilir.

Burada sunulan vaka çalışmaları, İHDO'nun Uluslararası Af Örgütü kampanyalarıyla nasıl bağlantı kurduğuna ve yaparak öğrenme sürecine yaratıcı katkılarını nasıl eklediğine dair örnekler sunmaktadır.

GANA:

İNSAN HAKLARI KONUSUNDA FARKINDALIK YARATMAK İÇİN TİYATROYU KULLANMAK

Accra Lisesi'nde öğrenciler, Uluslararası Af Örgütü'nün kampanyalarına ve halka açık etkinliklerine katılarak farkındalık yaratıyor ve yerel topluluklarla doğrudan etkileşim kuruyor.

Gecekondü sakinlerinin hakları konusunda farkındalığını artırmak için öğrenciler, barınma hakları ve zorla tahliyelere karşı bir topluluk oyunu hazırladı ve sahneledi. Oyun o kadar başarılı oldu ki, daha fazla kamusal etkinlik oluşturmak için Uluslararası Af Örgütü Gana ile çalışmaya devam etmeye karar verdiler.

Mart ayında, Accra Lisesi tarafından Uluslararası Af Örgütü Gana Şubesi'nin yardımıyla yine barınma hakkı temalı bir başka kamusal etkinlik düzenlendi.

Öğrenciler - lisenin bando takımı eşliğinde - 1000'den fazla kişiyi dilekçeleri imzalamak ve Uluslararası Af Örgütü'ne üye toplamak için harekete geçirdiler. Ayrıca kampanya materyallerini ve bilgilerini izleyicileri için tercüme edip yorumladılar ve onları haklarını savunmaları için donattılar.

Öğrenciler Uluslararası Af Örgütü'nün kampanya materyallerini yorumlayabilir ve bunu ebeveynlere ve daha geniş bir topluluğa iletebilirler. Bu, insan hakları konularının daha iyi anlaşılmasını sağlar ve Uluslararası Af Örgütü'nün yerel topluluklarla yaptığı çalışmaları destekler.

Görsel: Accra Lisesi'nde İHDO etkinliği
© Uluslararası Af Örgütü Gana

İTALYA:

HAREKETE GEÇEN ÇOCUKLAR

2010 yılından bu yana binlerce İtalyan ilk ve ortaokul öğrencisi, Urgent Actions Kids girişimi aracılığıyla insan hakları aktivizmine katılmıştır.

Seçilen vakalar yaşa uygun bir dille açıklanmakta ve insan hakları ihlalleri ve ihlalin gerçekleştiği ülkedeki siyasi durum hakkında tamamlayıcı bir çalışma kağıdı ile birlikte sunulmaktadır. Çocukların eylemleri aşağıdakileri içermektedir:

- Dünyanın dört bir yanında haksız yere hapsedilen insanların serbest bırakılması için hükümetlere mesaj gönderildi
- Kız çocukları ve kadınlara yönelik şiddeti protesto etmek için origami sanatı yaratıldı ve sergilendi
- Shell'den Nijer Deltası'nın kirlenmiş bölgesini temizlemesi talep eden bir nehir heykeli sergilendi.
- Düşünce mahkumları ve ailelerine dayanışma amacıyla çizimler ve posterler gönderildi.

Matelica'daki (MC) Enrico Mattei Ortaokulu'nda öğretmen olan Laura Biasetti, öğrencilerini, madencilik faaliyetlerinde kullanılmak üzere satın alınmak istenen arazisini satmayı reddettiği için zulüm gören Perulu çevreci Maxima Acuña'nın hikayesine dahil etmek için çalıştı.

Laura, Urgent Actions Kids'e katılımın öğrencilerinin kendi deneyimleriyle nasıl örtüştüğünü anlatıyor:

"Tam da bu dönemde, İtalya'nın orta kesimini vuran ve çocukların doğrudan deneyimlediği depremden iki ay sonra Maxima Acuña'nın hikayesini öğrenmek, onlara "casa" kelimesinin tüm tonlarını çağrıştırıyor... Onu kaybetme riskiyle karşı karşıya kaldıkları için, kelimenin "ev" ama aynı zamanda "yuva", sığınak ve duyguların yeri anlamına geldiğini fark ediyorlar. Maxima'nın hayatının derinliklerine inmek, onun hikayesini kendi hikayelerine, onun haklarını da kendi haklarına yakınlaştırmak için belirleyici bir unsur oldu."

Görsel: Maxima Acuña'nın posteri
© Uluslararası Af Örgütü İtalya

4.3.1

HAKLAR İÇİN YAZ

Uluslararası Af Örgütü'nün 'Haklar için Yaz' (W4R) kampanyası, okul topluluklarının yaparak öğrenmeleri için mükemmel bir fırsat sunuyor. W4R, dünyanın dört bir yanında insan hakları ihlallerine maruz kalan insanları desteklemek için yetkili kişilere bir mektup ve uğruna mücadele ettiğimiz kişiye (veya gruba) başka bir mektup yazarak yürütülen küresel bir harekettir. Kampanya ayrıca gençlerin zihinlerini küresel kaygılara açmada ve onları hayatlar üzerinde gerçek bir etki yaratabilecek uluslararası eylemlere dahil etmede etkili olduğunu kanıtlamıştır.

W4R'ye katılmak, İHDO'yu haklar için kampanya yürüten daha geniş bir toplulukla birleştiriyor. Ayrıca, insan haklarını savunmak için dünyanın dört bir yanındaki diğer okullarla işbirliği yapmak için benzersiz fırsatlar sunar.

W4R her yıl Aralık ayında gerçekleştirilmektedir.

Okulunuzun nasıl katılabileceği hakkında daha fazla bilgi edinmek için şu adresi ziyaret edin: <https://www.amnesty.org/en/get-involved/write-for-rights/>

Görsel: Mektup yazma maratonu
© Uluslararası Af Örgütü Hollanda

MOLDOVA VE ÇEK CUMHURİYETİ: SKYPE ÜZERİNDEN 'HAKLA İÇİN YAZ' (W4R)

2015 yılında Moldova'nın Sircova köyündeki bir okulun öğrencileri Çek Cumhuriyeti'ndeki öğrencilerle uluslararası bir Skype değişim programına katıldılar. Uluslararası Af Örgütü'nün W4R Mektup Yazma Maratonu için mektuplar hazırlamak üzere birlikte çalıştılar.

Çocuklar bazı düşüncelerini ve resimlerini paylaşmamıza izin verdiler. İşte bu deneyim hakkında söyledikleri:

“Başlangıçta merak ediyordum, başka bir ülkeden gelen benim gibi öğrencilerin insan haklarına, çocuk haklarına nasıl yaklaştıklarını görmek istiyordum. Sadece kızlardan oluşan bir sınıf görmek benim için sürpriz oldu... ve ne kadar mutlu olduklarını hissedebiliyordum. Diğer ülkelerden okullarla daha fazla çevrimiçi etkinlik, konferans istiyorum. Bu şekilde arkadaşlıklar kurabilir, deneyimlerimizi ve uygulamalarımızı paylaşabiliriz.”

“Etkileşimli ve ilginç bir etkinlik, pek çok olumlu mesaj, insan hakları çalışmalarımızın yanı sıra kültürel faaliyetlerimizi ve ulusal geleneklerimizi de paylaşabildik. Hatta onlara şarkı bile söyleyebildik. Bunun gibi daha fazla deneyim yaşamak harika olurdu, hem ilginç hem de faydalıydı. Kendimi harika hissettim.”

“Etkinliğin en genç katılımcısıydım ve bence en cesur olanıydım. Diğer ülkelerden gelen akranlarımla etkileşim kurabildiğim için çok mutluyum... Onlara şarkı söylediğimizde onların dans etmesi, sonra onların şarkı söylemesi ve bizim dans etmemiz çok hoşuma gitti. İnsan haklarının ne demek olduğunu anlayabiliyordum ve bunun farkındaydık.

Bu etkileşimler çok harika! Keşke daha sık olsalar.”

“İngilizcem için gerçek bir meydan okumaydı. Başka bir ülkeden gelen akranlarımla konuşabildim. Çek meslektaşlarımıza kıyasla daha teorik olduğumuzu hissettim ve başka bir aşamaya geçmem, harekete geçmem için bana ilham verdiler.

Çok samimi, çok açık, çok özgür, çok fazla gülümseme ve kahkaha vardı ve harikaydı! Bu, özellikle Mektup Yazma Maratonu sırasında düzenli olarak gerçekleşmesi gereken bir deneyim. Elbette, insan haklarının uygulanması konusunda çok daha fazla deneyime sahip başka okullara gitmeyi, ortak konferanslar düzenlemeyi, ortaklıklar kurmayı... başka ülkelerden okul gruplarıyla tanışmayı hayal ediyoruz.”

“Skype görüşmesinden sonra yaptığım şeyin doğru olduğu konusunda kendime daha fazla güven duydum. Elbette İngilizce becerilerimi test etmekten de memnun oldum. Bunu çevirmen olmadan da yapabildiğimizi görmek beni şaşırttı! Başka bir kültür, başka gelenekler ama insan haklarına aynı yaklaşımı görebiliyordum. Hepimiz çok mutluyduk! Ben iyimserim. Bu geleneği sürdürebileceğimizi düşünüyorum.”

“Skype etkinliğini beğendim. Çek Cumhuriyeti'nden gelen akranlarımla insan hakları konusunda daha fazla deneyime sahip olduğumu gördüm. Gerçekçi ruhlarını, harekete geçme isteklerini görebiliyordum ve bu ilham vericiydi. Af Örgütü grubumuzla gurur duydum - küçük ama birleşik, organize ve inisiyatif dolu. Farklı ülkelerden olsak da insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda benzer çalışmalar yapabileceğimizi gördük. Bunun gibi pek çok deneyim görmek isterim. Ve onlara katılmak... Bu iletişim ve insan hakları ile ilgili. Ve küresel bir bakış açısı.”

Görsel: Moldova ve Çek Cumhuriyeti'ndeki iki İHDO arasındaki Skype değişimi
© Uluslararası Af Örgütü

4.4 İŞBİRLİĞİ YOLUYLA ÖĞRENME

Ülkenizdeki ve dünyadaki diğer İHDO'larla bağlantı kurmak, okulunuzda yakaladığınız ivmeyi devam ettirmenin harika bir yolu olabilir. Diğer okulları ziyaret etmek veya onlarla çevrimiçi sohbetlere katılmak, okullarınıza zorlukların üstesinden gelmek için yeni fikirler verebilir ve okul topluluğuna yolculuğuna devam etmesi için ilham verebilir.

Diğer İHDO ile bağlantı kurma fırsatları hakkında bilgi edinmek için:

- Ülkenizdeki diğer insan hakları dostu okulları bulmak için Uluslararası Af Örgütü ofisi ile iletişime geçin
- Facebook İHDO Exchange grubunu ziyaret edin
- Yeni işbirliği fırsatları hakkında bilgi edinmek için Uluslararası Af Örgütü'nün İHDO web sitesini <https://www.amnesty.org/en/human-rights-education/human-rights-friendly-schools/> takip edin

MACARİSTAN:

BİRBİRİNDEN ÖĞRENMEK İÇİN DİĞER OKULLARLA ORTAKLIKLAR KURMAK

Sajakoza'daki Dr. Ámbédkár Okulu, Budapeşte yakınlarındaki Budaörs kasabasında bulunan Illyés Gyula Ortaokulu ile ortaklık kurdu. İki okulun öğrencileri çok farklı geçmişlere ve deneyimlere sahipti:

Dr Ámbédkár Okulu, marjinal Roman topluluklarının yaşadığı ve ülkedeki en yüksek işsizlik oranlarından bazılarına sahip dört farklı bölgede faaliyet göstermektedir. Öte yandan, Illyés Gyula Ortaokulu'ndaki öğrenciler çoğunlukla daha ayrıcalıklı geçmişlere sahiptir.

Ortaklık, okul ortamını nasıl iyileştirebilecekleri konusunda fikir alışverişinde bulunmak üzere okulların ilgili öğrenci konseylerini bir araya getirdi. Ayrıca iki grup, Uluslararası Af Örgütü Macaristan Şubesi tarafından okullarla işbirliği içinde düzenlenen çeşitli atölye çalışmalarına katıldı.

Bunun sonucunda Dr. Ámbédkár'dan öğrenciler bir öğrenci konseyinin nasıl çalışabileceğini ve okulun günlük hayatı üzerinde nasıl bir etki yaratabileceğini öğrendiler.

Aynı zamanda Illyés Gyula'dan gelen öğrenciler de yoksulluk ve Romanlara yönelik ayrımcılık gerçeğiyle karşılaştı. İki grup, farklılıklarına rağmen aynı dili konuşabildiklerini, işbirliği yapabildiklerini ve birlikte anlamlı faaliyetlere katılabildiklerini gördüler.

Görsel: İHDO öğrencileri ve öğretmenleri ile ulusal yaz kampı
© Uluslararası Af Örgütü Macaristan

4.5 KÜRESEL STANDARTLARLA EL ELE VERMEK

Uluslararası Af Örgütü'nün küresel standartları, okulunuzun dünya genelindeki İHDO ile nasıl bir uyum içinde olduğunu anlamak için bir fırsat sunmaktadır. Standartlar, okulların okul hayatının dört alanının her birindeki başarılarını değerlendirmelerini sağlar.

Bu alanların her biri için okulunuza yardımcı olacak bir dizi husus bulunmaktadır:

- İHDO'dan küresel olarak beklenen standartları anlamak
- Bu beklentiler açısından güçlü yönlerini ve zorluklarını belirlemek
- Hedef belirlemek ve kritik aşamaları kutlamak

Bu küresel standartlara göre ilerlemenizi belgelemenize yardımcı olmak için iki değerlendirme şablonu sunulmaktadır.

Şablon 1, okul hayatının her alanını bir bütün olarak değerlendirmenize olanak tanır ve her biri için genel bir değerlendirme sağlar.

Şablon 2, okul hayatının her alanını daha spesifik kriterlere ayırarak her birinin ayrı ayrı değerlendirilmesini sağlar.

Okullar bu kılavuz ve şablonları farklı şekillerde kullanmayı tercih edebilirler. Bunun bir yolu, okulunuzun İHDO için küresel standartlara nasıl ulaşabileceğini belirlemek üzere Uluslararası Af Örgütü ofisi birlikte çalışmaktır. Alternatif olarak, okullar bu kılavuz ilkeleri küresel standartları karşılamak için nelerin gerekli olduğuna dair bağımsız bir tartışma için temel olarak kullanabilir. Bu tartışma okul topluluğu içinde veya dış ortamlar, finansman kuruluşları veya hükümet yetkilileri ile gerçekleştirilebilir.

Bir okul bu standartları hangi şekilde kullanmayı seçerse seçsin, okul topluluğunun tüm üyelerine değerlendirme sürecinde güvenli ve anlamlı bir söz hakkı verilmesi çok önemlidir.

4.5.1 BAŞARININ KRİTİK AŞAMALARI

Küresel standartlar sistemi, okulunuzun sağladığı ilerlemeyi dört kritik aşama açısından izlemenize olanak tanır:

1. Taahhüt – Okulunuz insan haklarını aşağıdaki kılavuz ilkelerine göre bütünleştirme konusunda anlamlı ve aleni bir kararlılık gösterdi mi?
2. Uygulama– Okulunuz insan haklarını aşağıdaki Küresel Standartlarda açıklandığı şekilde uygulamaya koymak için harekete geçti mi?
3. Ortaya çıkan sonuçlar – Okulunuz insan hakları dostu uygulamalarıyla ilgili izleme ve değerlendirme yaptı mı? Bu uygulamalar, daha fazla insanın insan haklarından daha fazla yararlanmasını açısından olumlu sonuçlar üretiyor mu?
4. İyi uygulama modeli – Okulunuz dört okul alanındaki sonuçları gösterdi ve kutladı mı? Bu sonuçlar, İHDO İyi Uygulama Modeli olarak tanınmanızı sağlayacak şekilde başkalarıyla da paylaşıyor mu?

Bu kritik aşamalar sistemi, okul hayatının her alanındaki başarıları ayrı ayrı değerlendirmenize olanak tanır. Okullar, okul hayatının bir alanındaki önemli aşamalara diğerlerinden önce ulaşabilir. Örneğin, insan hakları dostu bir müfredat uygulamada zaten kullanılıyor olabilir, ancak insan hakları dostu yönetim konusunda hala bir taahhüt yoktur. Her okul, insan hakları dostu olma yolunda kendine özgü bir yol bulmalıdır ve küresel standartlar okulların ilerleme haritalarını çıkarmalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Okullar bu yolculuğa başladıklarında kendilerini insan hakları dostu olarak görmeye başlayabilirler, ancak bir okul ancak dört alanda da insan hakları ilkelerini hayata geçirdiğinde tam teşekküllü bir insan hakları dostu olarak kabul edilebilir.

YÖNETİŞİM

OKUL POLİTİKALARI

- İnsan hakları değerleri (adalet, eşitlik, ayrımcılık yapmama, saygı ve onur) okul politikalarına yansıtılıyor mu?
- Öğretmenler, personel ve öğrenciler kendilerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen okul politikalarının geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi sürecine dâhil ediliyor mu?

LİDERLİK

- Okulunuzda, öğrenci konseyi, hükümeti veya sendikası gibi öğrencileri içeren tanınmış bir yönetim yapısı var mı?
- Bu yapıda çeşitlilik içeren bir temsiliyet var mı?
- Bu organın üyeleri özgür, adil ve şeffaf bir süreçle mi seçiliyor?
- Bu organ okulun karar alma sürecine anlamlı bir şekilde katkıda bulunuyor mu?
- Okul liderleri (öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler dâhil) insan hakları konusunda güçlü bir anlayışa sahip mi?

KATILIM

- Okul topluluğunun tüm üyeleri, kendilerini etkileyen okul kararlarına katılmak için gerçek fırsatlara sahip mi?
- Cinsiyet, etnik köken, engellilik veya diğer statülerden bağımsız olarak herkesin güvenli bir şekilde katılabilmesini sağlayacak mekanizmalar var mı?

HESAP VEREBİLİRLİK VE ŞEFFAFLIK

- Okul liderleri ulaşılabilir ve hesap verebilir mi?
- Politika değişiklikleri gibi okul kararları okul topluluğunun tüm üyeleriyle kamuya açık bir şekilde paylaşıyor mu?
- Okul topluluğunun tüm üyelerinin insan hakları ilkelerine uyumu izleyebilmesini sağlamak için denetimler gerçekleştiren bir sistem var mı?
- Okul liderleri örtük ve sistemik ayrımcılık biçimlerine karşı duyarlı mı?

İLİŞKİLER

PERSONEL-ÖĞRENCİ

- Öğrenciler ve personel övgü ve diğer yapıcı iletişim biçimlerini kullanmaya teşvik ediliyor mu ve bu konuda donanımlı mı?
- Öğretmenler öğrencilere karar alma süreçlerinde anlamlı bir söz hakkı veriyor mu?
- Personel olumlu davranış yönetimi becerileri konusunda eğitiliyor mu?
- Hem personelin hem de öğrencilerin dâhil olduğu bir çatışma arabuluculuğu mekanizması var mı?

ÖĞRENCİ- ÖĞRENCİ

- Öğrenci etkileşimleri genel olarak barışçıl ve zorbalık, taciz ve ayrımcılıktan uzak mı?
- Öğrenciler, çalışma grupları ve takım öğrenme etkinlikleri gibi yollarla işbirliğine dayalı öğrenme ilişkileri kuruyor mu?
- Öğrenciler, öğrenci konseyi seçimleri ve müfredat dışı etkinlikler gibi yollarla okul hayatına anlamlı bir şekilde katılıyor mu?
- Öğrenciler çatışmaları barışçıl ve saygılı bir şekilde çözme öğreniyor mu?

PERSONEL-PERSONEL

- Liderler de dâhil olmak üzere personel birbirlerine saygılı davranıyor mu?
- Personel arasında zorbalık ve tacizle başa çıkmak için prosedürler var mı?
- Personelin refahının düzenli olarak gözden geçirilmesi de dâhil olmak üzere önemli endişe konularının gündeme getirilmesi ve ele alınması için bir mekanizma var mı?

OKUL, VELİLER VE TOPLUM GENELİ

- Okulunuz, içinde bulunduğu toplulukla anlamlı bir karşılıklı destek ilişkisi sürdürüyor mu?
- Ebeveynler, aileler ve topluluklar bilgilendiriliyor ve okulun karar alma süreçlerine uygun şekilde dâhil ediliyor mu?

YEREL VE KÜRESEL

- Okulunuz ülkenizdeki diğer İHDO ile iletişim ve işbirliği içinde mi? Diğer ülkelerdeki İHDO ile iletişim ve işbirliği içinde mi?
- Okulunuz yerel olarak insan haklarını teşvik eden kampanyalara ve diğer faaliyetlere katılıyor mu? Ulusal olarak mı? Küresel olarak mı?
- Okulunuz insan hakları konularında çalışan yerel, ulusal veya uluslararası kuruluşlarla ortaklıklar kuruyor mu?

MÜFREDAT**SINIF İÇİ MÜFREDAT**

- İnsan hakları konuları farklı disiplinlere entegre ediliyor mu?
- Dersler öğrencileri kendi haklarını tanımaya ve talep etmeye hazırlıyor mu?
- Dersler öğrencileri başkalarının haklarına saygı duymaya ve bu hakları korumaya hazırlıyor mu?
- Müfredatın bir siyasi veya dini ideolojiyi diğerlerini dışlayacak şekilde dayatmamasını sağlayacak mekanizmalar var mı?
- Müfredat yerel, ulusal ve/veya uluslararası insan hakları sorunları ve kampanyalarıyla bağlantılı mı?

ÖĞRETİM METODOLOJİSİ

- Öğretmenler insan haklarına saygılı bir şekilde öğretiyor mu?
- Öğretim yöntemleri öğrencilerin dinleme, gözlemleme, keşfetme, sorgulama ve akıl yürütme yoluyla aktif katılımını sağlıyor mu?
- Öğrenciler, ne öğretildiği ve nasıl öğretildiği de dahil olmak üzere sınıf içi kararlarda anlamlı bir söz hakkına sahip mi?
- Öğrenciler, öğretmenler ve aileler müfredatın uygulanmasına katılıyor mu?
- Öğretim yöntemleri ve materyalleri engelli öğrenciler için erişilebilir mi?

MÜFREDAT DIŞI FAALİYETLER

- Okulunuz insan haklarını teşvik eden müfredat dışı faaliyetler sunuyor mu?
- Öğrenciler ve personel kendi kulüplerini ve faaliyetlerini kurmakta ve bir araya gelmekte özgür mü?
- Okul, müfredat dışı faaliyetler için güvenli bir alan sağlıyor mu?
- Öğrenciler tarafından yönetilen bir okul medya kuruluşu (gazete, radyo istasyonu veya sosyal medya platformu gibi) var mı?

ÇEVRE**İNSAN HAKLARI DOSTU SINIFLAR**

- Öğrenciler sınıfta kendilerini güvende ve mutlu hissediyor mu?
- Öğrenciler ve öğretmenler tarafından birlikte geliştirilen açık bir sınıf içi davranış kuralları var mı?
- Sınıf tabelalarında tüm öğrencilerin etnik kökenleri, cinsiyetleri ve dilleri temsil ediliyor mu?

GÜVENLİ VE KAPSAYICI FİZİKSEL ORTAM

- Tüm okul topluluğu üyeleri pozisyon, cinsiyet veya başka herhangi bir statüden bağımsız olarak okulda kendilerini güvende ve emniyette hissediyor mu?
- Tüm okul tesisleri, engelliler de dâhil olmak üzere okul toplumunun tüm üyeleri için güvenli ve erişilebilir mi?
- Öğrencilerin ve personelin güvenli içme suyuna ve tuvalet olanaklarına erişimi var mı?

GÜVENLİ VE KAPSAYICI SOSYAL ORTAM

- Tüm okul topluluğu üyeleri kendilerini okul toplumuna dâhil hissediyor mu?
- Tüm okul topluluğu üyeleri okul hayatına özgürce, aktif ve anlamlı bir şekilde katılma fırsatlarına sahip mi?
- Tüm okul topluluğu üyeleri okul kaynaklarına ve faaliyetlerine eşit erişime sahip mi?

4.6 STANDARTLARA GİRİŞ: FAALİYETLER

İHDO'nun insan haklarını hayata geçirmede faydalı bulduğu birçok kaynak ve etkinlik bulunmaktadır.

Uluslararası Af Örgütü, dünyanın dört bir yanında faydalı bulduğu daha fazla denenmiş ve test edilmiş etkinlikleri derleme sürecindedir. Size en yakın Uluslararası Af Örgütü ofisiyle iletişime geçerek, Facebook'taki İHDO Exchange'e katılarak ya da Uluslararası Af Örgütü veya diğer kuruluşların sunduğu çevrimiçi kaynaklara bakarak etkinlikler hakkında bilgi edinebilir ve kendi okulunuzun favori insan hakları etkinliklerini paylaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ İNSAN HAKLAR EĞİTİMİ KAYNAKLARINA İLİŞKİN FAYDALI LİNKLER:

Uluslararası Af Örgütü Küresel İnsan Hakları Eğitimi sayfası (bir kaynak koleksiyonu dâhil):
<https://www.amnesty.org/en/human-rights-education/>

Okullar için Uluslararası Af Örgütü Birleşik Krallık kaynakları:
<https://www.amnesty.org.uk/resources-schools>

Uluslararası Af Örgütü Hindistan İnsan Hakları Eğitim Kaynakları: <http://www.amnesty4education.org/>

4.7 BAŞARININ KALDIRAÇLARI

Okulunuzdaki ilerlemeyi sürdürmek için Başarı Kaldıraçlarınızı düşünün - okul topluluğunun farklı üyeleri, okulu daha insan hakları dostu hale getirmek için kendi benzersiz yeteneklerini ve ilgi alanlarını nasıl uygulayabilir?

Bu konuda düşünmenin bir yolu, okul hayatının dört alanının her biri için bir **SWOT analizi** yapmaktır:

Güçlü Yönler – Okulunuzda ne gibi benzersiz yetenekler, bilgiler, beceriler veya kaynaklar var? Bunlar okulunuzu daha insan hakları dostu hale getirmek için nasıl uygulanabilir?

Zayıf Yönler – Okulunuzda insan hakları dostu olmanın önündeki engeller nelerdir?

Fırsatlar – Okulunuz, topluluğunuz ve ulusal öncelikleriniz insan hakları ilkeleriyle nerede örtüşüyor?

Tehditler –İnsan hakları dostu olmayı geliştirmenin önündeki dış engeller nelerdir?

SWOT analizi yapmak için kullanılabilecek bir şablon için *Bölüm 5.8'e* (sayfa 38) bakınız. SWOT analizi şablonu tamamlandıktan sonra, okulunuzun eylem planını şekillendirmek veya revize etmek için faydalı bir rehber olabilir. Tehditler ve zayıf yönlerin yarattığı gerçekleri aklınızda tutarken güçlü yönler ve fırsatlara odaklanmaya çalışın. Okulunuz güçlü yönlerini en iyi şekilde nasıl geliştirebilirsiniz? Mevcut fırsatlardan en iyi şekilde nasıl yararlanabilirsiniz?

HİNDİSTAN:

ZORBALIKLA MÜCADELE İÇİN TEATRAL ROL YAPMA OYUNU

Kuzey Bangalore Delhi Devlet Okulu'nun 13 yaşındaki iki öğrencisi Kala ve Priya, sosyal medya platformunda bir çalışma grubu oluşturmaya karar verdiklerinde,

Bunun doğurabileceği dramatik sonuçlar hakkında çok az şey biliyorlardı. Ancak kısa süre sonra grup hedef haline geldi

Okulun zorbası Rajan'ın çevrimiçi platformu, tekrarlanan hakaret ve tacizlerin çoğaldığı sanal bir oyun alanına dönüştü ...

Bu tür durumlar okullarda nadir değildir ve sosyal medya zorbalığının gerçekleşebileceği yeni alanlar yaratmıştır. Neyse ki Kala ve Priya kurgusal isimler ve hikayeleri gerçek olmasına rağmen bu, hayal ürünü bir senaryo. Bu, 13 yaşındaki öğrencilerden oluşan bir ekip tarafından yaratılan teatral bir rol yapma oyunu. Gençler senaryoyu yazdılar ve izleyicilerini gerçek yaşam deneyimleri üzerinde düşünmeye teşvik etmek için siber zorbalık üzerine bir performans oluşturdular.

Okulun İngilizce öğretmeni Arpita Mohapatra oyunu yönetti. Arpita, Uluslararası Af Örgütü Hindistan'ın insan hakları eğitimi programı aracılığıyla eğitim aldı ve gerçek yaşam durumlarını tiyatro performansı aracılığıyla yeniden canlandırmak okulunun zorbalık hakkında konuşmak için uyguladığı yöntemlerden biri. Arpita, öğrencileri münazara gibi etkinliklere dahil etmenin ve zorbalık karşıtı bir slogan oluşturma da onları daha özgürce konuşmaya teşvik ettiğini belirtiyor. “Bu eylemleri gerçekleştiren ya da seyirci olan çocukların artık bize gelip bu eylemlerin yanlış olduğunu söyleme olasılıklarının daha yüksek olduğunu fark ettik.” Kampanya öğrenciler arasında büyük bir coşkuyla karşılandı. “Artık çocukların hatalarını kabul ettiklerini ve bunun yanlış olduğunu öğrendikleri için minnettar olduklarını görüyorum” diyor.

Tüm okul yaklaşımını kullanarak, öğretmenler, öğrenciler ve ebeveynler zorbalık karşıtı politikalar ve yapılar geliştirmek için birlikte çalışabilirler. Uluslararası Af Örgütü Hindistan Şubesi'nden Inka Dama, “Eğer okullar zorbalıkla başa çıkmak için sadece geleneksel ceza yöntemini kullanırlarsa... bu sorunu kökten çözmez” diyor ve ekliyor: “Öte yandan, çocuklar ilişkileri ve okul ortamının zorbalıktan arındırılmış bir bölge olduğunu öğrenirlerse, bunun başkalarının haklarına aykırı olduğunu anlamaya başlayacaklardır. Okul, çocukların günlerini geçirdikleri, öğrendikleri, gördükleri ve deneyimledikleri yerdir. Bu onların kişiliğinin ve nihayetinde kim olacaklarının bir parçası haline gelir.”

Görsel: Delhi Devlet Okulu'nda rol yapma oyunu
© Uluslararası Af Örgütü Hindistan

5 ARAÇLAR VE ŞABLONLAR

5.1 İNSAN HAKLARI İLE İLGİLİ GÜNLERE İLİŞKİN TAKVİM

İşte insan haklarıyla ilgili günlerin bir listesi. Okulunuz bu küresel eylemlerden bazılarını katılmak için etkinlikler düzenlemeyi seçebilir. Nasıl katılabileceğiniz hakkında daha fazla bilgi almak için size en yakın Uluslararası Af Örgütü ofisi ile iletişime geçin.

OCAK

ŞUBAT

20 Dünya Sosyal Adalet Günü

MART

1 Sıfır Ayrımcılık Günü
8 Uluslararası Kadınlar Günü
21 Uluslararası Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Günü

24 Uluslararası Ağır İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Hakikati Öğrenme Hakkı ve Mağdurların Onuru Günü

NİSAN

7 Dünya Sağlık Günü

MAYIS

1 Uluslararası İşçi Günü
3 Dünya Basın Özgürlüğü Günü
15 Uluslararası Aileler Günü
21 Diyalog ve Kalkınma için Dünya Kültürel Çeşitlilik Günü
28 Uluslararası Af Örgütü Günü

HAZİRAN

4 Uluslararası Saldırı Mağduru Masum Çocuklar Günü
5 Dünya Çevre Günü
12 Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü
20 Dünya Mülteciler Günü
25 Uluslararası İşkence Mağdurlarına Destek Günü

TEMMUZ

15 Dünya Gençlik Becerileri Günü
30 Uluslararası Dostluk Günü

AĞUSTOS

9 Uluslararası Dünya Yerli Halkları Günü
12 Uluslararası Gençlik Günü

EYLÜL

8 Dünya Okuryazarlık Günü
21 Uluslararası Barış Günü

EKİM

2 Uluslararası Şiddetsizlik Günü
5 Dünya Öğretmenler Günü
10 İdam Cezasına Karşı Mücadele Günü
11 Uluslararası Kız Çocukları Günü
17 Uluslararası Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması Günü

KASIM

16 Uluslararası Hoşgörü Günü
20 Evrensel Çocuk Günü
25 Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü

ARALIK

3 Uluslararası Engelliler Günü
10 Uluslararası İnsan Hakları Günü
20 Uluslararası İnsani Dayanışma Günü

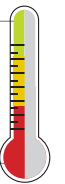
5.2 OKULUNUZUN NE ÖLÇÜDE İNSAN HAKLARI DOSTU OLDUĞUNU ÖLÇÜN

İnsan Hakları Termometresi anketi, okulunuzun insan hakları dostu olup olmadığını değerlendirmenize yardımcı olabilecek bir araçtır. Bu ölçüğü yaparken, çeşitli okul topluluğu üyelerinin görüşlerini dahil etmeniz çok önemlidir. Bu aracın nasıl kullanılacağı hakkında daha fazla bilgi için *Bölüm 3.7*'ye (sayfa 17) bakınız.

	① Hayır veya Asla 	② Nadiren 	③ Bazen 	④ Sıklıkla 	⑤ Evet veya her zaman
Okulum öğrencilerin güvende ve emniyette olduğu bir yerdir. (İHEB, Madde 3 ve 5)					
Okulumda hiç kimse herhangi bir nedenle, örneğin cinsiyeti, dini, giyim tarzı, arkadaşlarının kim olduğu, derisinin rengi, kastı veya sınıfı ya da okulda olmadığı zamanlarda ne yaptığı nedeniyle ayrımcılığa uğramaz. (İHEB, Madde 1, 2, 7 ve 16)					
My school provides equal access to human rights, including resources and activities for everyone (UDHR, Articles 2 and 7)					
Okulum, herkes için kaynaklar ve etkinlikler de dahil olmak üzere insan haklarına eşit erişim sağlar. (İHEB, Madde 2 ve 7)					
Okul topluluğumdaki herkese akademik, müfredat dışı ve kariyer fırsatları hakkında eşit bilgi ve teşvik sağlanır. (İHEB, Madde 2 ve 19)					
İnançlarımı ve fikirlerimi (kültürel, siyasi, dini veya diğer inançlar) ayrımcılığa uğrama, alay edilme veya dalga geçilme korkusu olmadan ifade etme özgürlüğüne sahibim. (İHEB, Madde 18 ve 19)					
Benim okulum demokratiktir. Okulumdaki herkes (öğrenciler, öğretmenler, destek personeli ve veliler), kurallar ve okul politikaları gibi kendilerini etkileyen konularda karar alma sürecine katılma fırsatına sahiptir. Okulların kendine özgü yapısı göz önüne alındığında, tüm paydaşların tüm kararlara eşit derecede katılamaması doğaldır. (İHEB, Madde 20, 21 ve 23)					
Okulumda biri yanlış bir davranışta bulunduğu ya da bir olay meydana geldiğinde, öğretmenler ve okul yöneticileri ne olduğunu bulma ve hangi cezanın verileceğine karar verme konusunda ilgili herkese adil ve aynı şekilde davranır. (İHEB, Madde 6, 7, 8, 9, 10 ve 29)					
Okulumdaki bir kişi başka bir kişinin haklarını olumsuz etkileyen bir şey yaptığında, davranışını nasıl değiştireceğini öğrenmesine yardımcı olunur. (İHEB, Madde 29)					
Okulumda çatışmalar (anlaşmazlıklar veya kavgalar) meydana geldiğinde, bunları şiddet içermeyen ve işbirliğine dayalı yollarla çözmeye çalışırız. (İHEB, Madde 3, 5 ve 28)					

	① Hayır veya Asla 	② Asla 	③ Bazen 	④ Sıklıkla 	⑤ Evet veya her zaman
Okulumda birisi yanlış bir şey yapmakla suçlandığında, suçluluğu kanıtlanana kadar masum olduğu varsayılır. (İHEB, Madde 11)					
Okulumda hiç kimseye aşağılayıcı, zalimce ya da kendisini insandan daha az hissettirecek şekilde davranılmaz ya da ceza verilmez. (İHEB, Madde 5)					
Okulumda taciz veya ayrımcılıkla ilgili bir şikayet varsa, bununla başa çıkmak için yürürlükte olan politika ve prosedürler vardır. (İHEB, Madde 6, 7, 8 ve 10)					
Okulumun üyeleri sansür veya ceza korkusu olmadan haber bültenleri ve diğer yayınları üretebilir ve dağıtabilir. (İHEB, Madde 19 ve 27)					
Okulumdaki herkes birbirini adalet, çevre, yoksulluk ve barışla ilgili küresel sorunlar hakkında bilgi edinmeye teşvik ediyor. (İHEB, Önsöz ve Madde 25, 26 ve 29)					
Okulumda diğer insanların yaşamlarını, tutumlarını ve fikirlerini duyma, okuma ve öğrenme fırsatlarımız var; müfredatımızda, ders kitaplarımızda, kütüphanemizde ve kamusal alanlarımızda farklı sesler temsil ediliyor. (İHEB, Madde 2, 19, 26 ve 27)					
Okulumda çalışan insanlar, kendileri ve aileleri için yeterli bir yaşam standardına sahip olacak kadar iyi ücret alırlar ve standart izin günü ve tatil ücreti alırlar. (İHEB, Madde 4, 22, 23, 24 ve 25)					
Okulumda her bireyin kişisel alanına ve eşyalarına saygı gösterilir. (İHEB, Madde 12 ve 17)					
Okulumda diğer insanların başkalarına karşı ayrımcılık yapmamalarını ve tüm okul toplumunun güvenliğini ve refahını koruyacak şekilde davranmalarını sağlama sorumluluğunu üstleniyorum. (İHEB, Madde 1 ve 29)					
Okulumda hiç kimsenin haklarını elimden alamayacağından eminim. (İHEB, Madde 30)					

İNSAN HAKLARI TERMOMETRESİ TOPLAM PUANI =

5.3 EYLEM PLANLAMA ŞABLONU

Bu planlama aracı, okulunuzun insan hakları dostu olma yolunun haritasını çıkarmak için kullanılabilir. Planın başarılı olması için, okul topluluğunun birçok farklı üyesinin planın oluşturulmasına katılması önemlidir.

Başarılı bir eylem planı oluşturma konusunda daha fazla ipucu için *Bölüm 3.4'e (sayfa 14)* bakınız.

Okulun Adı: _____

Okulun Vizyonu: _____

OKUL HAYATININ TEMEL ALANI	Mevcut insan hakları dostu olma düzeyi	Görmek istediğimiz değişim	Proje Aktiviteleri	Kilit Paydaşlar	Önemli Aşamalar ve İlerlemenin Takibi
	• Şimdi neredeyiz?	• Ne elde etmeye çalışıyoruz? • Kısa vadeli hedeflerimiz nelerdir? • Uzun vadeli hedeflerimiz nelerdir?	• Bunu başarmak için ne gibi faaliyetler yürütebiliriz?	• Buna kim liderlik edecek? • Kimler dâhil olacak?	• Değişimin gerçekleştiğini veya gerçekleşme sürecinde olduğunu nasıl anlayacağız? • Kaydettiğimiz ilerlemenin kanıtlarını nasıl ve nereden elde ediyoruz?
 YÖNETİŞİM • Okul politikaları • Liderlik • Katılım • Hesap verebilirlik ve şeffaflık					
 İLİŞKİLER • Personel-öğrenci • Öğrenci-öğrenci • Personel-personel • Okul, veli ve toplum genelinde • Yerel ve küresel					
 MÜFREDAT • Sınıf içi müfredat • Öğretim metodolojisi • Müfredat dışı aktiviteler					
 ÇEVRE • İnsan hakları dostu sınıflar • Güvenli fiziksel ortam • Güvenli ve kapsayıcı sosyal ortam					

5.4 ÖĞRETMENLER İÇİN BEYİN FIRTINASI SAYFASI

Bu beyin fırtınası sayfası, öğretmenlerin İHDO ilkelerinin öğretim uygulamalarına nasıl uygulanacağını düşünmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Her bir ilke grubu için örnek sorular, beyin fırtınası sürecine başlamanıza yardımcı olmak için tasarlanmıştır, ancak ilerledikçe kendinizi bu soruları ve fikirleri genişletirken bulabilirsiniz. İHDO'nun 10 küresel ilkesini ve okul hayatının dört alanını (sayfa 5-6) incelemek de bu sürece yardımcı olabilir.

Bu beyin fırtınası sayfasını aşağıdakiler hakkında not almak için kullanabilirsiniz:

- Öğretiminizin halihazırda İHDO ilkelerini örnekleyen yönleri
- Okulunuzun insan hakları dostu olmasına daha fazla katkıda bulunmak için atabileceğiniz adımlar

Öğretim yöntemlerimi ve materyallerimi marjinalleştirilmiş ve/veya engelli olanlar da dahil olmak üzere tüm öğrenciler için nasıl erişilebilir hale getirebilirim?

Sınıf tabelaları ve görsel öğelerinde tüm etnik kökenlerden, cinsiyetlerden ve dillerden öğrencileri nasıl temsil edebilirim?

Verdiğim eğitimin herhangi bir siyasi veya dini ideolojiyi dayatmamasını veya dışlamasını nasıl sağlayabilirim?

KAPSAYICILIK VE AYIRIMCILIK YASAĞI

Okul ortamımızın cinsiyet, etnik köken veya cinsel yönelim gibi sosyal kimliklerden bağımsız olarak herkesin kendini güvende ve emniyette hissettiği bir ortam olmasına nasıl katkıda bulunabilirim?

Anlaşmazlıklarda arabuluculuk yapmak üzere güvenli ve şeffaf yöntemler oluşturmak için öğrencilerle birlikte nasıl çalışabilirim?

Sınıfımız için açık bir davranış kuralları geliştirmek ve bunları korumak için öğrencilerle nasıl işbirliği yapabiliriz?

HESAP VEREBİLİRLİK

Öğrencileri başkalarının insan haklarına saygı duyma ve başkalarının insan haklarını koruma konusunda sorumluluk almaya nasıl hazırlayabilirim?

Öğrencilere insan haklarına saygıyı örnek alacak şekilde nasıl eğitim verebilirim?

Öğrencileri kendi insan haklarını anlamaya ve talep etmeye nasıl hazırlayabilirim?

Öğrettiğim konulara insan haklarını nasıl entegre edebilirim?

GÜÇLENME
ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YOLUYLA

Öğrencilerin dinleme, gözlemleme, keşfetme, sorgulama ve akıl yürütme yoluyla öğrenmeye aktif olarak katılmalarını nasıl sağlayabilirim?

Öğrencilere sınıf kararlarında anlamlı bir söz hakkı nasıl verebilirim?

Öğrencilerin işbirlikli öğrenme ilişkileri kurmalarını nasıl destekleyebiliriz?

KATILIM

5.5 AKTİVİTE ŞABLONU

Bu şablon, İHDO ile ilgili deneyimlerinizde faydalı olan etkinlikleri bir araya getirmenize ve paylaşmanıza yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Okulunuz işe yarayan etkinlikleri keşfedip oluşturdukça, bunların kaydını tutmak gelecekteki öğrencilere, öğretmenlere ve okul topluluğunun diğer üyelerine okulun insan hakları dostu olmasını sağlamada yardımcı olacaktır.

Faaliyetlerinizi tanımlamak için bu şablonu kullanmak, İHDO'nun deneyimlerini birbiriyle paylaşmasını da kolaylaştırır. Bunu Uluslararası Af Örgütü ofisi iletişime geçerek ya da *Facebook'taki uluslararası İHDO Exchange'e* katılarak yapabilirsiniz. Bu sayfa size okullar tarafından kullanılan bir faaliyetin örneğini ve şablon kullanılarak nasıl tanımlanabileceğini göstermektedir.

AKTİVİTE ADI: EĞER BENİM BAŞIMA GELSEYİ

YAŞ GRUBU

Beş yaş ve üzeri

ÖĞRENME ÇIKTILARI

Öğrenciler kendilerini ve duygularını başkalarına ifade edebilirler

SÜRE

30 – 45 dakika

OKUL HAYATININ ALANLARI

İlişkiler

İNSAN HAKLARI

- İfade özgürlüğü; (İHEB 19; Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (BMÇHS) 12)
- Uygun rehberlik ve yönlendirme hakkı (UNCRC 5)
- Korunma hakkı (UNCRC 19 ve 34)

MALZEMELER

- A4 boyutunda çizim sayfaları / boş sayfalar
- Boya kalemleri ve keçeli kalem
- İki büyük grafik kağıdı
- Tutkal

ADIMLAR

1. Bu etkinliği halihazırda belirli bir düzeyde güven ilişkisi kurulduğunu düşündüğünüz gruplar ile gerçekleştirmeniz önerilmektedir. Yeni oluşturulan bir grup ile tekil bir etkinlik olacak şekilde yapılması önerilmemektedir.
2. Öğrencileri evcil hayvan veya hayvanlardan oluşan üç gruba ayırın. Örneğin yavru köpekler, yavru kediler ve kuşlar ve her gruba çizim kağıtları verin (her grup üyesi için bir çizim kağıdı)
3. Birinci gruptaki öğrencilerden (yavru köpekler) başka bir yavru köpekle anlaşmazlık yaşadıklarını ve onun kendilerine “Bu senin hatan” dediğini hayal etmelerini isteyin. İkinci grup öğrencilerden (yavru kediler) üzgün ve ağladıklarını ve bir arkadaşlarının gelip “Tıpkı bir bebek gibi ağlıyorsun” dediğini hayal etmeleri istenecektir. Üçüncü grup öğrencilerden (kuşlar) “kuş arkadaşlarının” kendilerinden paylaşmak istemedikleri bir oyuncak istediğini ve arkadaşlarının “Artık seninle arkadaş olmak istemiyorum” dediğini hayal etmeleri beklenecektir.
4. Her öğrenciden kendisini hayali bir durum içinde çizmesini isteyin.

TARTIŞMA NOKTALARI

- Çocuklardan bu durumlarda nasıl hissettikleri hakkında konuşmalarını isteyin. Grupla tartışmalarını ve paylaşımlarını sağlayın. Duyguları paylaşma ve duyguları sosyal olarak kabul edilebilir bir şekilde ifade etme üzerine bir tartışma başlatın.
- Çocuk, bir durum karşısında ne hissettiğini belirli bir renkle ya da kelimelerle ifade eder (Yazamayan çocuklar için öğretmen duygularını sözlü olarak ifade etmesini ister ve bunu kağıda yazar).

İPUÇLARI

Çocukların dikkatini benzer durumlarda hepsinin aynı duyguları hissetmediği konusuna çekin. Onlara, diğer kişinin nasıl hissettiğini tahmin etmeye çalıştığımızda, bunun her zaman doğru tahmin edeceğimiz anlamına gelmediğini söyleyin. Çoğu zaman karşınızdaki kişinin nasıl hissettiği ve onu daha iyi hissettirmek için neler yapabileceğiniz hakkında konuşmanızda bir sakınca yoktur.

5.6 KÜRESEL STANDARTLAR ŞABLONU 1

Bu, ilerlemenizi İHDO için küresel standartlara göre belgelendirmenize yardımcı olmak için tasarlanmış iki şablondan biridir. Okulunuz için neyin en iyi olduğuna bağlı olarak şablonlardan birini veya her ikisini de kullanmayı seçebilirsiniz. Şablon 1, okul hayatının her alanını bir bütün olarak ele almanızı ve her biri için genel bir değerlendirme yapmanızı sağlar. Küresel standartlarla el ele verme hakkında daha fazla bilgi için *Bölüm 4.5'e (sayfa 26)* bakınız.

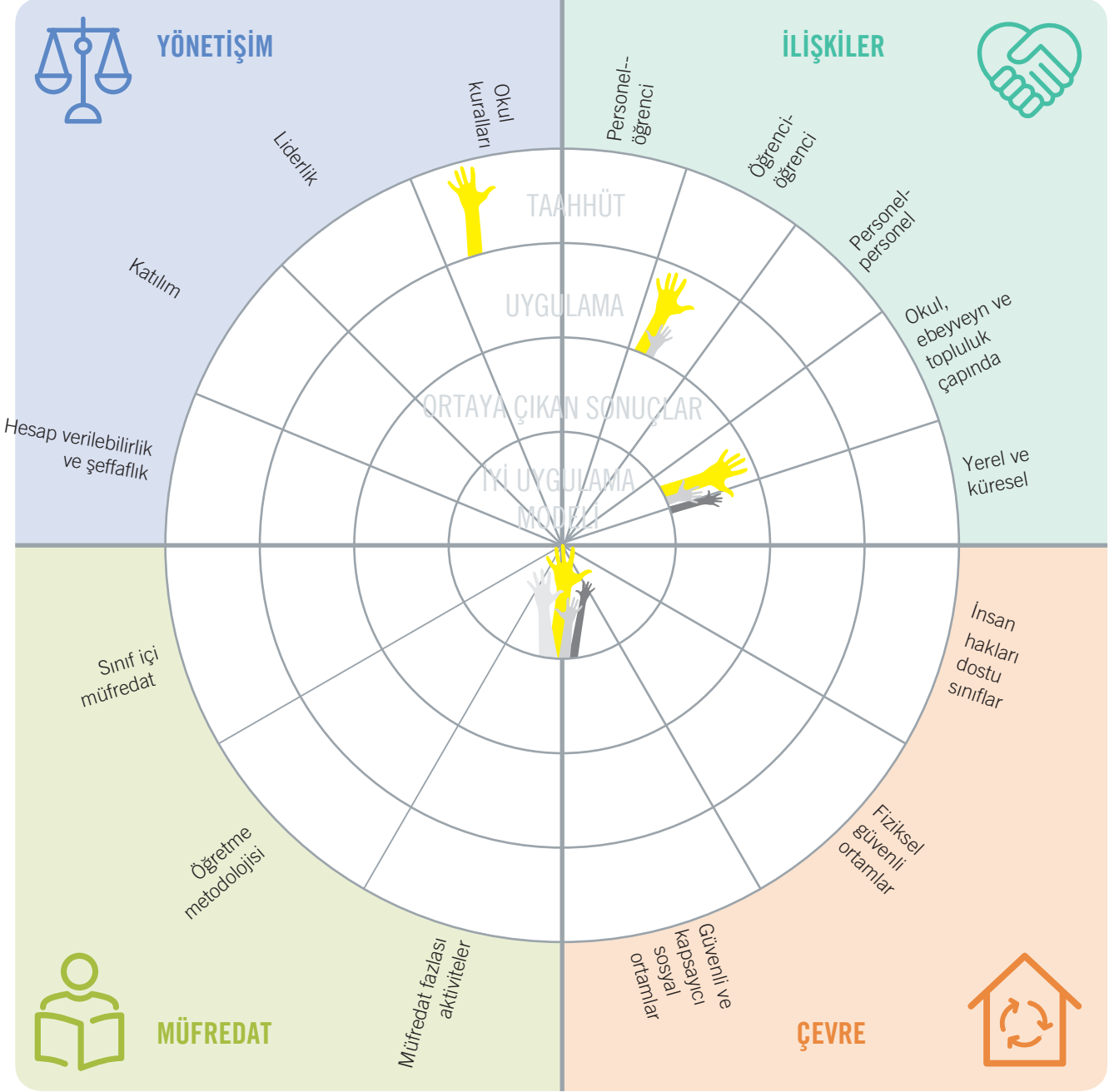
KÜRESEL STANDARTLARLA EL ELE VERMEK

 İYİ UYGULAMA MODELİ Okul sonuçları başkalarıyla paylaştı ve farklı paydaşlar tarafından İyi Uygulama Modeli olarak kabul edildi				
 ORTAYA ÇIKAN SONUÇLAR Okul insan hakları çıktılarına ilişkin kanıtlara sahiptir				
 UYGULAMA Okul topluluğu insan hakları ilkelerini hayata geçirmektedir				
 TAAHHÜT Okul topluluğu kendini insan haklarını farklı alanlara entegre etmeye adanmıştır				
OKUL HAYATININ TEMEL ALANI	 YÖNETİŞİM - Okul politikaları - Liderlik - Katılım - Hesap verebilirlik ve şeffaflık	 İLİŞKİLER - Personel-öğrenci - Öğrenci-öğrenci - Personel-personel - Okul, veli ve toplum genelinde - Yerel ve küresel	 MÜFREDAT - Sınıf içi müfredat - Öğretim metodolojisi - Müfredat dışı etkinlikler	 ÇEVRE - İnsan hakları dostu sınıflar - Güvenli fiziksel ortam - Güvenli ve kapsayıcı sosyal ortam

5.7 KÜRESEL STANDARTLAR ŞABLONU 2

Bu, ilerlemenizi İHDO için küresel standartlara göre belgelendirmenize yardımcı olmak için tasarlanmış iki şablondan biridir. Okulunuz için neyin en iyi olduğuna bağlı olarak şablonlardan birini veya her ikisini de kullanmayı seçebilirsiniz. Şablon 2, okul hayatının her alanını belirli kategorilere ayırarak her birinin ayrı ayrı değerlendirilmesini sağlar. Küresel standartlarla el ele verme hakkında daha fazla bilgi için *Bölüm 4.5'e (sayfa 26)* bakınız.

KÜRESEL STANDARTLAR: OKULUNUZ HEDEFE NASIL ULAŞABİLİR?

5.8 SWOT ANALİZ ŞABLONU

Bu araç okulunuzda ilerlemeyi sürdürebilmek adına farklı okul topluluğu üyelerinin eşsiz yetenek ve ilgilerini belirlemekte size destek olacaktır. SWOT analizi ile ilgili daha fazla bilgi almak için lütfen *Bölüm 4.7'ye (sayfa 30)* bakınız.

GÜÇLÜ YÖNLER

Okulunuzda ne gibi benzersiz yetenekler, bilgiler, beceriler veya kaynaklar var? Bunlar okulunuzu daha insan hakları dostu hale getirmek için nasıl uygulanabilir?

ZAYIF YÖNLER

Okulunuzda insan hakları dostu olmanın önündeki engeller nelerdir?

FIRSATLAR

Okulunuzun, toplumunuzun ve ulusal öncelikleriniz insan hakları ilkeleriyle hangi noktada örtüşüyor?

TEHDİTLER

Okulunuzun daha fazla insan hakları dostu olmasını zorlaştırabilecek dış engeller nelerdir?

ηMR@M G@JK@QH CNRST NJTKK@QK@ ηKFηKη AòKFDRDK ηMR@M G@JK@QH LDJ@MηYL@K@QH

ηGCN Dk Jhs`aò AÊÊ I 1-1cd adkqshkdm tkt rk`q`q` rò hmr`m g`jk`qò adkfdkdqhmhm x`mò ròq`+ nj tk g`x`sòmòm cÊqs xÊmÊxkd hkfhkh g`jk`qò hädqdm änj r`xòc` aÊkfdrdk hmr`m g`jk`qò adkfdrh cd atktm l`js`còq- Atmk`qòm dm Êmd l khkdqhmh `w`lòc` atk`ahkqrhmy- At aÊkfdrdk hmr`m g`jk`qò adkfdkdqhm d j nk`q`j+ Êkjdmhyhm `m`x`r`rò c` ahq sd l dk hmr`m g`jk`qò j`s`kn l t hädqdaikhq- Tkt rk`q`q` rò+ aÊkfdrdk ud tkt r`k hmr`m g`jk`qò rs`mc`qsk`qò ahqahqhmh s`l`l k`xòbò ud j`qòwòj kò cdrsdjkdxbh mhsdkhjsd fÊqÊk l dkhchq-

hmr`m g`jk`qò d l hsh l hxkd hkfhkh hmr`m g`jk`qò adkfdkdqhmhm c`g`j`or` l kò ahq khrsdrhmd atq`c`m tk`w`ahkqrhmy9
<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/Listofcontents.aspx>

hmr`m g`jk`qò adkfdrhmh `cò	Cdmdskdxhb j tq t l tm `cò	AÊkfdrdk j tq tktw`m `cò
@eqhj` hmr`m ud G`kjk`qòm G`jk`qò W`qsò	@eqhj` hmr`m ud G`kjk`qòm G`jk`qò Jn l hrxnmt ud @eqhj` hmr`m ud G`kjk`qòm G`jk`qò L`gjd l drh	African Union
@eqhj` änb t j G`jk`qò ud Qde`gò W`qsò	@eqhj` änb t j G`jk`qò ud Qde`gò Ty l `mk`q Jn l hsd rh	African Union
@q`o hmr`m G`jk`qò RÊykdw l drh Mns9 @q`o W`qsòmc`jh a`yò gÊjÊ l kdq tkt rk`q`q`rò hmr`m g`jk`qò gtjtjt ud rs`mc`qsk`qòmòm fdqhrhmc d j`k l`js`còq-	@q`o hmr`m G`jk`qò Jn l hsd rh	League of Arab States
hmr`m G`jk`qò ud Sd l dk òy fÊqÊj kdqhm Jnqtm l`ròm` nhw`jhm RÊykdw l d '@uqto` hmr`m G`jk`qò RÊykdw l drh(	@uqto` hmr`m G`jk`qò L`gjd l drh	Council of Europe
@uqto` Rnrx`k W`qsò	@uqto` Rnrx`k G`jk`q Jn l hsd rh	Council of Europe
@uqto` Ahqkh l h Sd l dk G`jk`q W`qsò	Court of Justice of the European Union Agency for Fundamental Rights	European Union
@ l dqh j`m hmr`m G`jk`qò ud òcdudqh Ahkchqfdrh ud @ l dqh j`m hmr`m G`jk`qò RÊykdw l drh	Inter-American Commission on Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights	Organization of American States

FÊmdxcn l t @rx` øjkdqah Ahqkh l h '@RD@M( aÊmxdrhmcd+ @RD@M hmr`m G`jk`qò Ahkchqfdrhámh cd hädqdm aÊkfdrdk ahq hmr`m g`jk`qò qdih l h fdkhw l djsdqh-

